De herfst

J.J.A. Goeverneur

bron
J.J.A. Goeverneur, *De herfst*. G.B. van Goor, Gouda z.j. [ca. 1860-1870]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/goev001herf01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

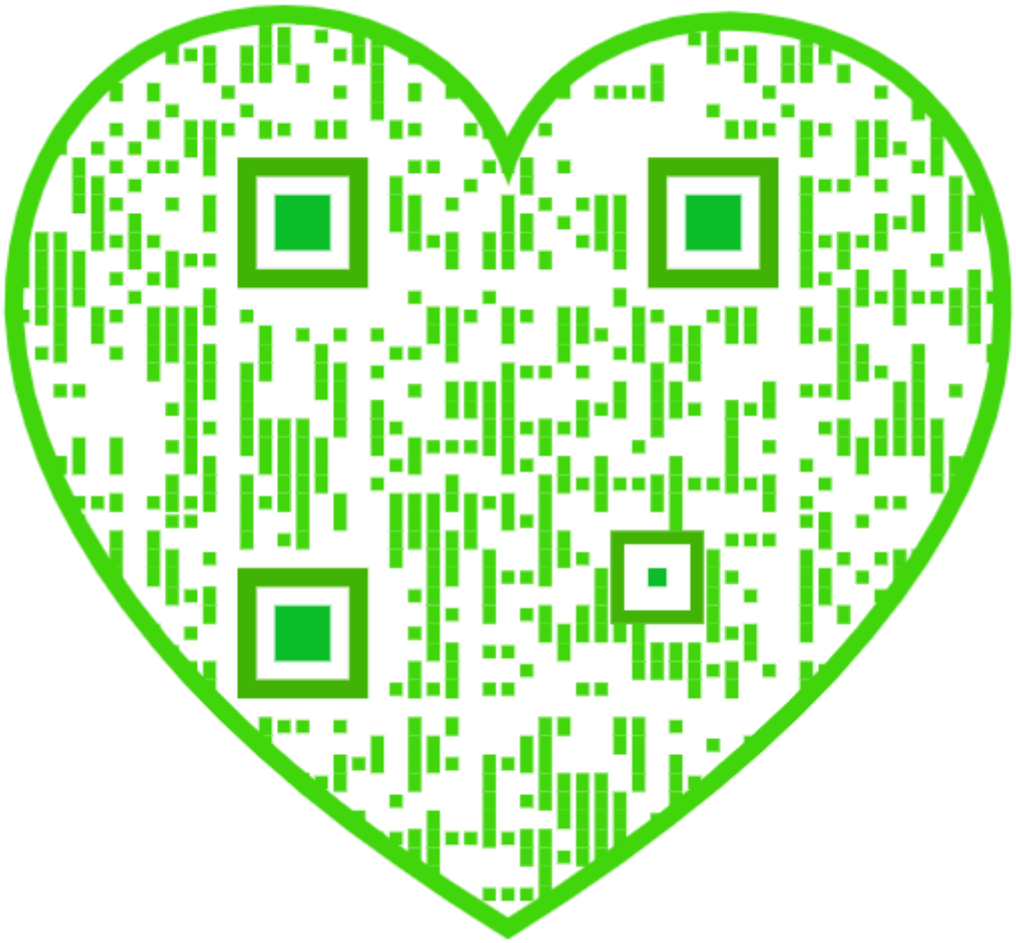

Zijne moeder liet hem de korrels zien, die er in zaten. Blz. 3.

De oogst.

Het was nu in de eerste dagen van Augustus, en de maaijers waren in het veld met het snijden van het graan bezig. Dit was voor WILLEM eene groote pret, die dacht, dat hij dit werk zelf wel zou kunnen doen. ‘Kijk eens, wat kleine smalle zeissen zij hebben, Mama,’ zeide hij; ‘zij lijken beter voor kleine jongens, dan voor volwassen menschen geschikt.’

‘Die dingen heeten geen zeissen,’ hernam deze, ‘maar sikkels. De tarwe moet met veel meer zorg gesneden worden, dan het gras; zij is geen eten voor beesten, WIM, maar voor ons zelven.’

‘O ja,’ zeide WILLEM; ‘van tarwe maakt men brood, dat weet ik; maar het ziet er niemendal uit als brood.’

Zijne moeder nam toen een stuk of wat aren in de hand, en liet hem de korrels, die er in zaten, zien; zij wreef ze in hare handen en al die korrels vielen uit hunne huisjes. ‘Kijk,’ zeide zij, ‘deze huisjes zijn kleine blaadjes, die het zaad bedekken; zij groeijen aan den steel digt aan elkander, en vormen dat lange ding, dat men de aar noemt. Wanneer men nu de tarwe afmaaide even als het gras, dan

zou zij bij het op den grond vallen geschud worden, en veel van die zaadjes of graankorrels zouden uit hare huisjes op den grond vallen en verloren gaan. Daarom houden de maaijers de tarwe met de eene hand vast, terwijl zij haar met de andere afsnijden; en dan leggen zij haar zorgvuldig op den grond neêr, opdat de korrels er niet uitvallen.' Zij liet er hem hierop een paar proeven, en hij maakte de aanmerking, dat zij veel harder waren dan brood. 'Wij zullen langzamerhand zien,' zeide zij, 'wat men doet, om ze zachter te maken.'

Na eenigen tijd staakten de maaijers hun werk en gingen onder de schaduw van eenige boomen, die hunne takken breed uitspreidden, zitten, om uit te rusten en hun middagmaal te houden. 'Hoe grappig,' zeide WILLEM, 'buiten's huis te eten: ik wou wel met hen eten.' Maar toen hij hen hunne mandjes zag uitpakken, en er wat hard, bruin brood, een stuk vet spek, wat koud vleesch en zeer gekruimelde aardappels voor allen voorraad zag uithalen, wenschte hij niet langer van de partij te zijn. 'Wat een akelig middagmaal, Mama,' fluisterde hij; 'toe, mag ik naar de keukenmeid gaan, en haar wat lekkers vragen, om hun te geven. Ik geloof zeker, dat zij van dat zwarte, vuile brood niet houden.'

'Het is niet vuil, mijn lieve: maar het is uit bruin grof, in plaats van uit wit fijn meel gebakken.'

‘Maar Mama, het kan toch zeker niet zoo goed zijn als wit brood.’

‘Neen, daarin hebt gij gelijk,’ zeide zij; ‘maar kijk eens, nu zij bezig zijn met eten, hoe zij toonen dat zij het lusten.’

‘Ja waarlijk,’ zeide WILLEM, ‘zij eten het, alsof zij grooten honger hebben, en het heel lekker vinden; en dat witte goed, Mama, dat zij op hun brood smeren, het ziet er niet zoo lekker uit als boter; en dan alleen koud vleesch, en de aardappels allen aan stukken. Och, die arme menschen!’

‘Wien, denkt gij, dat hun eten het lekkerst smaakt, WIM, u of die maaijers?’

‘Wel mij; Mama, zonder twijfel; mijn eten is veel lekkerder; want ik krijg podding en vleesch ook.’

‘Maar gij hebt niet zoo hard gewerkt, als zij, als gij aan tafel gaat, en hebt niet half zoo'n honger als zij. Nu, daar zij zoo hongerig zijn, smaakt hun eten hun nog beter, dan u het uwe. Herinnert gij u nog wel, dat gij eens op een' dag zulk eene groote wandeling gedaan hadt, en hoe hongerig gij te huis kwaamt, en haast niet wachten kondt, tot wij aan tafel gingen. En toen het eten kwam, hoe gij toen riept: “O, wat een lekker eten!” en er veel meer smaak in vondt dan anders?’

‘Ja,’ zeide WILLEM, ‘ik vond het eten veel beter, dan anders.’

‘Dat kwam alleen, omdat gij zoo veel honger hadt. Deze mannen nu, die hard werken, zijn altijd hongerig als zij gaan eten, en daarom geloof ik, dat hun eten hun beter smaakt, dan u het uwe,’

‘Wel, ik ben er regt blij om, dat dit akelig eten hun goed smaakt,’ zeide WILLEM, ‘daar zij geen beter hebben. Maar zie eens, Mama, dien kleinen jongen en dat meisje daar; zij geven hun niets mede.’

‘Deze kinderen hebben het eten voor de maaijers gebragt, en hebben, daar ben ik zeker van, gegeten eer zij van huis gingen; maar als gij hun iets tot versnapering wilt geven, moogt gij er aan de keukenmeid om gaan vragen; voor hen kan zij u wel iets geven, maar zij zou niet genoeg hebben, om aan zooveel menschen als die maaijers hier wat mede te deelen. ‘WILLEM was regt in zijn schik met die vergunning, hij huppelde been, en kwam spoedig terug met zijn schort vol voorraad.

‘Ik heb hun wat brood mede gebragt, Mama, omdat ik dacht, dat wit brood voor hen een traktement zou zijn, even als koek voor mij. Dan heb ik hier een stuk koude podding en een stukje, maar het is maar een heel klein stukje, kip voor ieder; ik kon het bijna niet gedaan krijgen, dat MIETJE het mij gaf; zij zeide: het was voor u bestemd. Maar ik heb haar gezegd, dat gij liever zoudt hebben, dat de arme kinderen het aten, dan gij zelve. Nu, had

ik geen gelijk, Mama? Zij zullen het zoo lekker vinden, misschien hebben zij nog nooit te voren kippen geproefd; en gij weet wel, dat gij kippen kunt eten, zoo dikwijls als gij wilt.'

Mama was volstrekt niet ontevreden, dat WILLEM haar ontbijt aan de arme kinderen gegeven had. Zij waren zeer dankbaar, maar wilden het toen niet eten, daar zij zeiden, dat zij reeds gegeten, en geen honger hadden; maar zij wilden het naar hunne moeder naar huis mede nemen. Dit speet WILLEM zeer; hij had zoo gaarne gezien, hoe zij zich aan de lekkernijen, die hij hun gebragt had, te goed deden.

'Zij konden de kip ook nu wel eten,' zeide hij aan zijne moeder; 'zij is zoo lekker, dat zij haar wel zullen lusten, al hebben zij geen honger.'

'Maar zij zullen het nog veel liever lusten, als zij honger hebben; en dus, als gij het hun nu laat eten, zult gij hun zoo veel pleizier niet doen, als zij er aan hebben zullen, als zij het te huis eten.'

'Ja, maar ik ben het voor hen gaan halen, mama.'

'En daarom, omdat gij het hun gebragt hebt, denkt gij nu, dat zij liever u een genoegen moesten doen, dan hun zelven. Zij gevoelen zich zoo aan u verpligt, dat ik zeker ben, dat zij het doen zullen, wanneer gij het verlangt; maar zou het billijk zijn, WIM, indien gij om uw genoegen dacht, in plaats van om het hunne.'

‘Neen zeker niet; ik dacht om niets, dan om hun genoegen, toen ik het eten ging halen.’

‘Dan blijf om hun genoegen denken, en verg niet dat zij eten, als zij geen honger hebben.’

Toen de mannen gedaan hadden met eten en uitgerust waren, gingen zij weder aan het snijden; en de kinderen zochten al wat over gebleven was bijeen, leiden het in hunne mandjes en gingen er mede naar huis. WILLEM vroeg zijne moeder, of dat bruine brood van tarwe gemaakt was, even als het witte.

‘Ja,’ antwoordde zij; ‘ik wil u toonen, waar het onderscheid van kleur van daan komt. Zij nam nu eene korrel tarwe en liet hem zien, dat zij van buiten bruin was. “Bruin brood,” zeide zij, “is van de geheele korrels gemaakt, en wit alleen van het binnenste, dat geheel en al wit is.” Zij sneed nu de korrel door midden en hij zag, dat zij volkomen wit was.’

Nu wandelden zij naar een ander gedeelte van het veld, waar zoo wel vrouwen als mannen aan het werk waren. Dezen raapten het koren, dat de maaijers op den grond hadden laten liggen, op, en bonden het in bossen met banden van gedraaid stroo; de aren waren allen aan het eene eind van den bos en de stelen aan het andere. Daarop zetten zij er een zeker aantal van overeind op den grond, maar een weinig tegen elkander geleund, om te maken, dat zij niet om vielen.

WILLEM keek er naar, hoe zij het stroo ineen draaiden, en nam eenige strootjes op, om het ook eens te doen, maar hij vond, dat het moeijelijker was, dan hij gedacht had.

'Het lijkt zoo gemakkelijk, als zij het doen,' zeide hij.

'En het is voor hen ook gemakkelijk;' zeide zijne moeder, 'omdat zij het dikwijls gedaan hebben, en geleerd hebben, hoe zij het moeten doen. Gij kunt nooit iets goed doen, WIM, zonder het geleerd te hebben. Daarenboven zijn deze mannen en vrouwen ouder en sterker dan gij, en zijn dus in staat, om meer te doen, dan gij kunt.'

'En wat zullen ze nu later met deze bossen tarwe doen, Mama?'

'Deze bossen heeten schoven; en wanneer al de tarwe in schoven gebonden is, zal de wagen komen en die allen wegrijden naar den berg, en daarin zullen zij dan allen opgestapeld worden, even als met het hooi gedaan is.'

'Maar moeten zij dan niet eerst op het veld blijven staan, in de zon en den wind, om te droogen?' 'Koren behoeft niet zoo gedroogd te worden als het hooi, want het is bijna droog eer het gesneden wordt; kijk maar, het is geler dan het gras, toen dat gemaaid werd, en voel eens hoe droog het al is.'

'Ja,' zeide WILLEM, terwijl hij eenige halmen in zijne hand zamen drukte, 'hoor het eens kraken.'

‘Dat is zeer gelukkig, want als zij de tarwe zoo heen en weder moesten gooijen als het hooi, om ze te droogen, dan zouden de korrels er uit en op den grond vallen.’

‘Zij zijn nu bezig om de tarwe in den berg te rijden, mevrouw,’ zeide een van de maaijers, ‘als gij het den jongen heer misschien zoudt willen laten zien.’ ‘Och ja, mama, doe dat,’ zeide WILLEM; en zij gingen naar het erf van den boer. Daar zagen zij mannen, die bezig waren de schoven op elkander te stapelen. ‘Kijk, mama, zij gaan er veel voorzigtiger mede om, dan zij met het hooi deden, toen zij dit in den berg bragten; dat is omdat zij bang zijn de korrels er uit te laten vallen.’ Hij merkte op, dat de mannen den kop van de schoof, dat is het eind, waar de aren zaten, naar binnen in den berg leiden en de stelen naar buiten. Zijne moeder zeide hem, dat, als men de aren naar buiten keerde, de vogels zouden komen, en pikken er al het graan uit, en dan zou er niets over blijven om brood van te maken. ‘Gij weet hoeveel de vogels van zaad houden.’

‘Ja; maar zijn de korrels van de tarwe dan zaad?’

‘Wel zeker,’ antwoordde zij, ‘zij zijn de zaden van de tarwe; en de steel, als hij droog en geel is, zoo als gij ziet, dat hij nu is, heet stroo.’

‘He! het stroo, dat in den stal gebragt wordt, voor de paarden, om er op te liggen?’

‘Ja; zoo ziet gij, WIM, dat wij het zaad voor ons zelven houden en de stelen aan het vee geven,’ voegde zij er grimlagchend bij.

‘Is dat eerlijk, mama?’ vroeg WILLEM weifelend.

‘Ja, mijn beste jongen; menschen en kinderen zijn beter dan koeijen en paarden; en daarenboven het vee eet hooi.’

‘Maar paarden eten koren ook, mama.’

‘Dat is waar; maar niet die soort van koren. Er zijn onderscheidene soorten van koren. Dit heet tarwe. Het koren, dat de paarden eten, heet haver.’ Zij nam hem nu mede naar een veld met haver, en plukte hem eenige halmen om die te bezien.

‘O, dit is eene geheel andere soort van koren,’ zeide WILLEM; ‘het ziet er volstrekt niet uit als tarwe, ik vind het veel mooijer; en kijk eens hoe aardig het heen en weêr wappert.’

‘De korrels van de haver,’ zeide zijne moeder, ‘groeijen niet zoo digt bij een, in de gedaante van eene aar, even als de tarwe, maar in bosjes. Ieder van die kleine korrels heeft, zoo als gij ziet, een steeltje op zich zelve, en dat maakt, dat zij zoo gemakkelijk heen en weder schudden. ‘Maar, vervolgde zij, ‘het is zoo goed niet om te eten, als de tarwe. In sommige landen, waar niet veel tarwe is, maken de arme menschen brood van haver; maar het is zoo lekker niet als tarwebrood.’

‘Ai!’ riep WILLEM, terwijl hij zijne vingers zamen kneep, ‘haver heeft doornen, die prikken.’

‘Dat zijn geen doornen, mijn beste jongen, maar lange stijve haartjes, die u geprikt hebben; zij worden baarden genoemd.’

‘O zoo, zeker omdat zij pijn doen even als papaas baard, als hij mij kust.’

‘Of liever,’ zeide zij, ‘omdat zij met lange haren groeijen even als de baarden der dieren.’

Onder het naar huis gaan kwamen zij door een veld met garst. ‘Hier,’ zeide zijne moeder, ‘is eene andere soort van koren, dat in aren groeit even als de tarwe, en toch gebaard is. Het heet garst.’

‘Wat heeft dat koren een' langen baard, mama; ik ben bang, dat het mij prikken zal, als ik er aan raak.’

‘De baarden zitten alle den zelfden kant uit; zoo dat, als gij u bij het aanpakken van de garst in acht neemt, zij u niet zullen prikken.’ Zij plukte daarop eene aar en toonde hem, hoe hij haar zonder gevaar kon aanpakken.

‘En is garst eten voor menschen en kinderen, of voor paarden?’

‘Voor ons,’ hernam zijne moeder, ‘wordt er soms brood van gemaakt, maar in dit land niet gewoonlijk. Maar wat denkt gij, dat wij er mede doen? Wij eten haar niet, maar drinken haar.’

‘O mamatje, nu fopt gij mij; gij kunt niets drin-

ken, dat niet is als water of melk, of zulke soort van dingen.'

'Die soort van dingen worden vloeistoffen genoemd,' antwoordde zij, 'en het is waar, dat gij niets kunt drinken, dat niet vloeibaar is.'

'Welnu; dit is toch zeker, dat garst niet vloeibaar is; en daarenboven zou zij u in de keel blijven zitten, en u prikken.'

'Ik zal u eens vertellen,' hernam zijne moeder, 'hoe het daarmede in zijn werk gaat. De korrels van de garst worden eenigen tijd in warm water geweekt en wij drinken het water, waarin de garst geweekt is.'

'Dat is dan net als men thee zet,' zeide WILLEM, 'want gij weekt de theebladen in heet water en dan schenkt gij er dat water af, en drinkt het. Is dat dan gerstethee, mama?'

'Neen, het heet bier; het bier, dat gij des middags aan tafel drinkt, is van garst, in water geweekt, gemaakt en van nog eenige andere dingen, die er bij gedaan worden. De eerste reis, dat wij brouwen, zal ik u laten zien, hoe het gemaakt wordt.' WILLEM was verwonderd. Garst, meende hij, geleek in het geheel niet naar bier; hij kaauwde een paar korrels; zij smaakten volstrekt niet naar bier, maar zijne mama sprak in ernst, dat zag hij wel, en dus kon het niet anders of wat zij zeide moest waar wezen.

Toen zij naar huis wandelden, zeide WILLEM op eens, - ‘wel mama, wat zijn er verschillende soorten van koren! en wat hebben zij onderscheiden namen! Daar hebben wij tarwe, en haver en garst.’

‘Zij moeten ieder haar bijzonderen naam hebben, om ze van elkander te onderscheiden,’ hernam zij.

‘En buitendien heeten zij allen koren.’

‘Ja, mijn lieve; die naam toont aan, dat zij in vele opzigten aan elkander gelijk zijn.’

‘Hoe grappig,’ riep WILLEM, ‘dat zij een' naam hebben om te toonen, dat zij aan elkander gelijk zijn, en een' anderen om te toonen, dat zij niet gelijk zijn.’

‘Dien hebben zij, om te toonen, dat zij niet volkomen gelijk zijn,’ zeide zijne moeder; ‘want als zij volstrekt niet op elkander geleken, zouden ze niet allen koren genoemd worden.’

‘Ja, maar, mama,’ zeide WILLEM met drift, alsof hij juist eene ontdekking gedaan had, ‘zij hebben buiten die twee, nog een' anderen naam; zij zijn planten; dus hebben ze drie namen, even als de dieren.’

‘Beide dieren en planten,’ zeide zijne moeder ‘hebben niet alleen drie namen, maar soms nog verscheiden anderen meer; maar voor uwe jaren WIM, is het genoeg er drie te kennen.

De windmolen.

WILLEM werd eens op een' morgen heel vroeg door een luid geklop opgewekt. Hij riep ANNA, die nog lag te slapen, wakker, om te vragen, wat dit voor een leven was. ANNA hield er niet van om gestoord te worden, eer het tijd was om op te staan; en daarom zeide zij - 'Och, het zijn de dorschers; keer u maar om, en ga weêr slapen, WIM; het is te vroeg om nu al op te staan.' WILLEM keerde zich om, zoo als hem gezegd was, maar het was niet gemakkelijk, om weêr in slaap te komen; hij hoorde het geraas voortdurend en verlangde zeer te weten, wat de dorschers waren en wat zij deden. Hij ging in zijn bedje opzitten om naar ANNA te kijken; maar daar hij zag, dat zij de oogen digt had, durfde hij haar niet weder storen. Daarom beproefde hij stil te liggen, en dat maakte dat hij weêr insliep, ofschoon het geraas altijd aanhield.

Toen het nu eindelijk tijd van opstaan was, was het eerste dat WILLEM zeide: 'Nu ANNA, nu gij goed wakker zijt, vertel mij eens, wat dat voor een leven was, dat wij van nacht gehoord hebben.' 'Het was niet van nacht,' zeide zij, 'want het was

daglicht, maar heel vroeg in den morgen, want de dorschers beginnen te werken, eer de zon opgaat.'

'En wat doen zij dan, dat zulk een leven maakt.'

'Dat zult gij zien,' zeide zij; en vóór het ontbijt nam zij hem mede naar de schuur, die niet ver van het huis was, en daar zag hij vier mannen, met lange stokken in de handen eenen hoop tarwe, die op den vloer uitgespreid was, slaan. Zij sloegen er uit al hunne magt op, de een na den ander, dat vier achtereenvolgende slagen gaf, en het geluid, dat deze slagen veroorzaakten, had WILLEM zoo vroeg wakker gemaakt.

'Wel, ik ben blij, dat het arme koren geen gevoel heeft,' zeide WILLEM; 'hoe ellendig veel pijn zouden zij het anders doen. Maar waarom doen zij dat? Is het alleen maar voor pleizier?

'Och neen,' zeide ANNA; 'arme menschen werken zoo hard niet voor pleizier; zij moeten zich te veel met werken plagen, om geld te verdienen, om te koopen, wat zij noodig hebben; en uw papa geeft hun loon om dit werk te doen.'

'Loon!' zeide WILLEM, 'Wat is dat?'

'Loon is het geld, dat den arbeiders gegeven wordt, die voor u werken.'

'Ik geloof, dat de arme menschen altijd werken om geld te krijgen, ANNA; waartoe hebben zij zoo veel geld noodig, ANNA?'

‘Zij hebben geen geld, dan hetgeen zij met hun werken verdienen: dus als zij niet werkten, om geld te verdienen, zouden zij niets hebben om hun ontbijt en middageten, of kleederen of wat ook te koopen. Het werk, dat deze mannen doen, is het koren te slaan, om de korrels uit de aren te doen vallen.’

‘Maar mama zeide, dat de maaijers groote zorg droegen, dat de korrels niet uit de aren vielen, omdat zij dan verloren gingen.’

‘Dat was toen het koren nog op het veld lag,’ zeide ANNA; ‘omdat als de korrels in de aarde gevallen waren, zij verloren zouden geweest zijn; maar hier is een zindelijke, gladde vloer voor haar om op te liggen, en gij zult zoo dadelijk zien, hoe zij het opvegen.’

‘Maar waarom hebben de mannen gebroken stokken?’

‘Het zijn geen gebroken stokken, maar vlegels,’ hernam ANNA, ‘en zij zijn van twee aan elkaâr gebonden stokken gemaakt; de een dient tot een handvatsel voor den man, om vast te houden, en de andere slaat het koren, net als de slag van eene zweep. Ik zal u laten zien, hoe zij aan elkander gebonden zijn, als de mannen gedaan hebben met dorschen; maar ik zou niet gaarne hebben dat gij er digt bij kwaamt, zoolang zij aan het werk zijn, want

als gij binnen het bereik van de vlegels kwaamt, zoudt gij ellendig gekwetst worden; immers,' voegde zij er lagchend bij, 'al heeft het koren geen gevoel, gij wel.'

WILLEM kroop achteruit, want de vlegels kwamen hem vreeselijk voor, en hij verlangde volstrekt niet ze te gevoelen. Zij gingen daarop naar den koestal, om van Witjes lekkere melk te drinken; en na het ontbijt keerden zij naar de schuur terug. De dorschers hadden juist hun morgenwerk geëindigd.

'Zoo vroeg al!' riep WILLEM. 'Wel, ik ben nog pas zoo kort op.'

'Wij hebben al heel wat uren gewerkt,' zeide een van hen, 'want wij zijn lang begonnen eer gij wakker waart, jonge heer.'

'Het leven van uwe vlegels maakte mij wakker,' hernam WILLEM, 'ik wilde opstaan, om u te komen zien dorschen, maar ANNA zeide, dat het te vroeg was.'

Een van de mannen was bezig met het uitgedorschte stroo op te vegen, en toen het schoon weg geveegd was, zagen zij eene groote menigte graankorrels op den grond liggen. Een der dorschers nam er eene handvol van op en liet haar WILLEM zien.

'Dat is niet alles zaad,' zeide hij, 'er is wat anders tusschen in.'

'Dat is kaf,' zeide de man; 'het zijn de zaadhuisjes van het koren, die met de korrels uit de aren geslagen zijn.'

‘En is dat ook goed, om er brood van te bakken?’

‘Wel neen, jonge heer; wij gooijen het kaf weg, en bewaren het graan alleen om er brood van te maken.’

‘Wat moet dat een werk wezen,’ zeide WILLEM, ‘om al die korrels uit het kaf te zoeken.’

‘Niets is gemakkelijker dan dat;’ hernam hij, ‘ik zal u eens laten zien hoe wij dat doen.’

Hij nam nu met eene platte schop een gedeelte koren en kaf, dat onder elkander op den grond lag op, en wierp het op eene heele groote, maar zoo ondiepe mand, dat zij bijna plat was. Hij vatte haar bij twee ooren, die beide aan denzelfden kant van de mand zaten en schudde haar nu een keer drie vier, zoo hard als hij kon. Dit deed de graankorrels en het kaf van de mand opspringen, maar daar het kaf het ligst was vloog het het eerst op, en werd het door den wind weggeblazen en viel op den grond neêr. De graankorrels, die zwaarder waren en niet zoo hoog opsprongen, vielen weder op den mand ter neêr. ‘Kijk, heertje,’ zeide de man, ‘het kaf is nu weggeblazen, en nu liggen hier de graankorrels alleen op de mand. Gij ziet hoe goed deze wan het kaf van het koren scheidt.’

‘En het is dus eigenlijk de wind, die het kaf weg waait,’ zeide WILLEM.

‘Ja’ zeide de man, ‘zonder den wind zou het niet goed gaan.’

WILLEM voelde nu met zijne kleine handjes, of hij ook nog eenig kaf in de wan overgebleven kon voelen, maar het was er alles af.

'En hoe maakt gij nu deze korrels tot brood?' vroeg WILLEM.

'O, dat doen wij niet, jonge heer. Er moet nog heel wat gebeuren, eer het koren tot brood worden kan. Het moet naar den molen gebracht worden om tot meel gemalen, en dan naar den bakker om tot brood gebakken te worden.'

WILLEM liet niet na, zijne mama te verzoeken, hem mede te nemen en hem den molen te laten zien, die het koren tot meel vermaalde, en vroeg haar waar de molen op geleek.

'Het is de windmolen op den heuvel,' antwoordde zij 'dien gij dikwijls uit de verte gezien hebt.'

'O, die molen met de groote vleugels, die de wind in het rond draait?'

'Ja, en hij heet windmolen, omdat de wind hem doet ronddraaijen.'

'Maar kunnen wij er niet eens ingaan, om te zien hoe hij het koren tot meel vermaalt?' - Mama gaf hare toestemming en zij gingen uit om naar den molen te wandelen, die ongeveer een kwartier van huis was, en spoedig bereikten zij den heuvel, waarop de molen gebouwd was. WILLEM was er nooit zoo digt bij geweest; de wieken schenen hem nu veel

grooter toe, dan hij eerst gedacht had; en daar zij zeer snel ronddraaijen, was hij wel een weinig bang en terwijl hij achter zijne moeder kroop, vroeg hij haar, of zij hem geen kwaad zouden doen, als hij er digt bij kwam.

'Als wij onder hun bereik kwamen,' hernam zij, 'zouden zij zeer veel kwaad doen; ja zelfs zouden zij ons kunnen dood slaan.'

WILLEM kroop nog digter bij zijne moeder, en hield haar bij haren japon vast.

'Kijk eens, mama, soms komen zij vlak bij den grond; als zij ons beet pakten, zouden zij ons in de rondte en geheel omhoog gooijen en wij zouden in stukken geslagen worden.'

'Maar merk eens op,' antwoordde zij, 'dat als de wieken bij den grond komen, dit altijd volmaakt op dezelfde plaats geschiedt.'

WILLEM keek eenigen tijd aandachtig toe en antwoordde toen: 'Ja, juist bij dat kleine boschje daar.'

'Welnu dan,' zeide zij, 'als wij niet digt bij dat boschje komen, zullen wij volkomen veilig zijn.'

'Maar zijt gij er wel zeker van, dat zij altijd op diezelfde plaats naar beneden komen, mama?'

'Ja volkomen zeker. Gij ziet, dat de wieken allen even lang zijn, en in het midden aan elkander zitten even als een rad, zoodat zij juist op dezelfde plaats terug komen, iedere reis dat zij rond gaan.'

‘Ja’ zeide WILLEM, ‘zij draaijen om een ding, dat net gelijkt op den as van het wiel van den wagen, alleen maar, dat het een heel eind grooter is.’

‘Net zoo,’ hernam zijne moeder, ‘en dat ding heet ook de as.’

‘Maar de wieken heeten toch niet een rad, wel mama? want er is geen hoepel om heen even als het rad heeft, en dan gelijken zij ook geheel niet op spaken.’

‘De wieken draaijen rond als een rad, mijn lieve, maar zij heeten niet zoo.’

‘En de wind draait ze rond,’ zeide WILLEM, ‘in plaats dat paarden de raderen van den wagen doen draaijen.’

‘Ziet gij niet, dat over de wieken lappen linnen gespannen zijn.’ merkte zijne moeder aan. ‘Het is de wind, die als hij daar tegenaan blaast de wieken doet rond gaan, even als hij een vlieger doet opgaan.’

‘Maar hij doet mijn vlieger niet in de rondte draaijen, mama.’

‘Neen, omdat uw vlieger niet, even als de wieken, aan eene as verbonden is; zij kunnen van de as niet af gaan, en dus is de eenige weg, dien zij uit kunnen, in de rondte te draaijen. Laten wij nu eens in den molen gaan; de deur is aan den anderen kant en dus kunnen wij er rondom gaan, zonder in de nabijheid van die vreeselijke wieken te komen,’

Binnen in den molen werd WILLEM in het eerst niets gewaar dan eene schrikkelijke verwarring, zoo als hij dacht. Hij zag een man, die een zak met meel op zijn' nek droeg; een ander, die bezig was met tarwekorrels op te scheppen, maar waar die bleven, kon hij niet zeggen; daarbij maakte de molen bij zijn ronddraaijen zulk een geraas, en alles leek hem zoo vreemd, dat hij geheel en al verbijsterd werd.

Zijne moeder wees hem twee groote, platte, ronde steenen, die boven op elkander lagen en in het rond draaiden.

'Wel mama, die steenen gaan rond even als de wieken, en wat hebben zij eene groote as, daar zij om draaijen.'

'De as draait met hen mede,' zeide zij, 'en het zijn de wieken buiten aan den molen, die hen doen rond gaan. Deze twee groote steenen zijn het, die het koren tot meel vermalen.' Toen wees zij hem een' man, die eenen zak tarwe in een' houten koker wierp, welke maakte, dat het graan juist tusschen de twee molensteenen viel; en deze steenen drukten het bij het ronddraaijen fijn. Toen gingen zij naar een ander gedeelte van den molen, waar zij het verplette graan tusschen de steenen zagen uit komen, en WILLEM was geheel verrast, toen hij zag, dat het graan in meel veranderd was.

'Dit is de tarwe, maar zoo tusschen de molen-

steenen geplet en gekneusd, dat zij in dun stof even als poeder er tusschen uit komt, en dit wordt meel genoemd.'

'Kijk eens naar die mannen, mama! hoe grappig zien ze er uit, geheel en al wit.'

'Ja,' zeide zij, 'zij zijn met meel bedekt; het meel is zoo ligt en vliegt zoo in het rond, dat zij daar niets tegen doen kunnen.'

'Welnu, zij zullen er niet smerig van worden, mama, het ziet er zoo zindelijk en schoon uit, het was heel wat anders met den armen JOZEF, toen hij geheel en al met zwart roet bedekt was.'

'Neen,' zeide de moeder, 'en als zij er wat van in den mond krijgen, dan weet gij, dat het al zeer goed is om te eten.'

Toen zij naar huis gingen, zeide WILLEM. 'Wel mama, mij dunkt, ik zou wel een molenaar willen zijn, als die groote wieken er maar niet waren: ik zou bang zijn, dat zij mij den een of den anderen tijd, als ik er niet om dacht, zouden oppakken en omhoog gooijen.'

'Maar hoe zoudt gij, zonder de wieken, de molensteenen laten rond gaan?'

'Zouden menschen, dat niet kunnen doen, mama?'

'Zij zouden er niet sterk genoeg toe zijn,' antwoordde zij, 'of er moest een groot aantal wezen; en dan zou het den molenaar heel veel geld kosten, om

zoo veel menschen loon te betalen; en den wind behoeft hij niets te geven, als hij hem zijne wieken ronddraait.'

'Neen, dat is waar,' zeide WILLEM lagchend; 'de wind heeft geen loon noodig; hij hoeft niets te koopen. Maar, mamaatje, zouden dan paarden de molensteenen niet kunnen ronddraaijen? Zij zijn sterker dan menschen, en zij behoeven evenmin betaald te worden als de wind.'

'Maar,' zeide zijne moeder, 'maar de paarden moeten gevoêrd worden, en het hooi en de haver, die zij eten, kosten heel wat geld.'

'En de wind eet of drinkt niet;' zeide WILLEM, nog harder lagchend; gij hebt niet noodig hooi of haver of het allerminste voor den wind te koopen.'

'De paarden moeten ook een' stal hebben,' zeide zijne moeder, 'om in te wonen, en menschen om hen te rossen en eten te geven en hen op te passen.'

'En de wind leeft niet in een huis.' hernam WILLEM, 'en hij heeft geen stalknecht noodig, om voor hem te zorgen, heeft hij wel, mama?' En op nieuw begon hij hartelijk te lagchen. Hij scheen nergens meer pleizier in te hebben, dan om den wind met menschen en paarden te vergelijken; en zoodra als hij van zijn lagchen wat tot bedaren was gekomen, zeide hij - 'Nu mama, en wat nog meer?'

'Wel, WIM, mij dunkt, dat gij nu al genoeg ge-

hoord hebt, om u te overtuigen, dat het beter is, dat de wind den molen draait, dan menschen of paarden.'

'O ja wel; maar toe, mama, zeg er nog wat van, het is zoo grappig.'

'Wel nu dan,' zeide zijne moeder, 'het heste is nog, dat de wind nooit moê wordt, ofschoon hij dag en nacht door werkt.'

'Neen, dat is waar,' zeide WILLEM, 'ha, ha! hoe zou hij moê kunnen worden, hij kan immers niet voelen? Het is regt aardig, dat de wind zoo sterk is, en zoo hard kan werken en toch geen gevoel heeft! Hoe goed is hij zoo hard te werken, en dat nog wel zonder loon!' en toen zich zelven in de rede vallende, voegde hij er bij; 'maar neen, goed is hij niet, want hij doet het niet met voordacht. Maar hoe knap is hij! maar neen ook al niet, want hij doet het, zonder dat hij het zelf weet.'

'Maar Hij, die den wind gemaakt heeft, om voor ons te werken, mijn lieve, Hij is goed en wijs; en wij moeten dankbaar jegens God zijn, dat Hij ons den wind gegeven heeft, om de arme menschen zoo veel hulp in hun werk te verleenen.'

WILLEM vroeg toen, hoe het meel tot brood gemaakt werd. Zijne moeder zeide, dat zij hem dit nu niet vertellen kon, maar dat den eersten keer dat er in huis gebakken werd, zij hem zou laten zien, hoe dat in zijn werk ging. -

De stoomboot.
1ste gedeelte.

Eens op een morgen vernam WILLEM van zijne moeder, dat zij eenige dagen bij hun' oom te Richmond zouden gaan doorbrengen, en dat zij een gedeelte van den weg met de stoomboot zouden afleggen. Dit vond hij zeer prettig.

'Ik herinner mij nog, hoe groot de stoomboot was, mama,' zeide hij, 'toen wij verleden zomer naar Richmond geweest zijn. Zij was zoo groot als een huis; en er waren kamers in, en zij had groote raderen, die zoo in het water plasten als zij voortgingen!'

Zij gingen met het rijtuig van Zomerlust naar de rivier, om de stoomboot af te wachten. Toen zij daar kwamen was de boot er nog niet. Zij gingen het rijtuig uit om er naar te wachten, en keken de rivier af, om te zien of zij haast kwam; maar er was niets te zien, buiten eenige kleine bootjes, waarvan sommigen door riemen, anderen door zeilen voortgedreven werden. Een weinig later riep zijn vader uit, 'Kijk daar is de stoomboot.'

‘Waar?’ vroeg WILLEM; ‘ik zie niets dan eene kleine boot, daar ginds in de verte.’

‘Die is het,’ zeide zijn vader; ‘zij lijkt klein, omdat zij zoo ver af is; gij zult haar straks beter zien, en zij zal grooter schijnen, als zij digter bij ons gekomen is.’

‘O ja, maar zij kan nooit zoo groot worden, dat er kamers in kunnen zijn.’

‘Denk om de zon,’ zeide zijne moeder, ‘die zoo klein lijkt; en gij weet, dat zij inderdaad grooter is, dan de geheele aarde.’

‘Maar Mama, de stoomboot is niet zoo ver af, als de zon.’

‘Neen, maar zij is ook zoo groot niet als de zon.’

Onderwijl zij spraken, kwam de stoomboot nader bij, en WILLEM bespeurde, dat zij grooter scheen te worden en er zwarter uitzag. ‘Neen,’ zeide hij, ‘nu kan ik den grooten zwarten schoorsteen en den rook er uit zien komen: wat een boêl! Het is of het eene zwarte wolk is. Zie, mama; wat hij hoog in de lucht opstijgt; hij zal daar blijven en eene wolk maken, wil ik wedden.’

‘Herinnert gij u nog, waar de wolken van gemaakt zijn, WIM?’

‘O,’ riep hij, ‘dat had ik heel en al vergeten; wolken zijn van water gemaakt en rook is gemaakt van brandende kolen; dus kan rook geen wolken

maken. Maar waar blijft de rook dan, mama, daar boven in de wolken?'

'Hij wordt door den wind uit elkaâr gedreven, en zoo dun door de wolken uiteengespreid, dat gij hem niet zien kunt; maar eindelijk en ten laatste valt hij toch neêr.'

Nu begon de aangroeijende grootte van de stoomboot WILLEMS verbazing op te wekken.

'Wat wordt zij groot, mama!' riep hij, 'ik geloof dat er kamers in zijn, want ik verbeeld mij, dat ik er aardige, kleine venstertjes in zie.'

Papa liet nu eene kleine roeiboot komen, waar zij allen in gingen, en een man roeide hen met twee riemen naar de stoomboot,

WILLEM merkte op, dat iedere reis, als de man de riemen in het water liet vallen, hij hard tegen het water scheen aan te drukken en dat dit de boot deed voortgaan; en eens, toen de man ophield met roeijen, om eens om te kijken en te zien, hoe digt hij bij de stoomboot was, bleef het bootje stil liggen. Toen zij nog een klein eindje voortgevaren waren, riep WILLEM uit: 'zij gaat hoe langer hoe harder en wordt hoe langer hoe grooter. Zie mama, zij is zoo groot als een huis.'

'Wij gaan naar de stoomboot toe, en de stoomboot komt naar ons toe,' zeide zijne moeder, 'zoodat wij elkaâr spoediger naderen, en eer zullen ont-

moeten, dan of wij aan den wal waren blijven wachten: en hoe nader bij wij komen, hoe grooter zij schijnt.'

'Ik kan de menschen er op zien,' riep WILLEM! 'zij schijnen niet grooter dan poppen te zijn, maar ik weet wel, dat het wezenlijke menschen zijn, en zij schijnen maar zoo klein, omdat zij zoo ver weg zijn.' Na eene korte poos, vervolgde hij; 'Daar, nu lijken zij zoo groot als de jongen op den top van den heuvel deed, die, met dat al, een man was, toen hij vlak bij ons kwam.'

'En die kleine mannen en vrouwen zullen, met dat al, volwassen menschen zijn, als zij vlak bij ons komen,' zeide zijne moeder.

Nog een paar minuten, en de roeiboot had de stoomboot bereikt; WILLEM werd er op getild, en toen hij op het dek was neêrgezet, was hij zoo verbaasd en verheugd over al wat hij zag, dat hij stokstijf, met zijn mond open en zonder een woord te zeggen, staan bleef. Zijn stilzwijgen duurde evenwel niet lang, want spoedig riep hij uit, 'o papa, kijk eens hoe grappig! al de boomen en huizen loopen ons voorbij.'

'En wat doet de stoomboot?' zeide zijn vader.

'Wel, het is net of zij stil ligt,' antwoordde hij.

'Denkt gij, dat zij niet beweegt, WIM? Kijk eens naar dat rad, hoe snel het rond gaat!' Zijn vader

toonde hem een van de groote raderen, dat zoodanig in het rond draaide, dat het water er van in het rond spatte en zoo wit en enkel schuim werd, dat WILLEM meende, dat het in melk veranderd was.

'Neen,' zeide zijn vader, 'water en melk zijn geheel verschillende dingen; water kan niet in melk veranderen, maar het lijkt er naar, omdat het een wit schuim heeft, even als het bier, als JAN de knecht de kruik heel hoog houdt, om het in uw glas te schenken.'

'Maar niemand schenkt daar het water uit de hoogte, om het te doen schuimen,' zeide WILLEM, terwijl hij op het water bij het rad wees.

'Het is het rad, dat zoo snel door het water draait, dat het zoo doet schuimen en plassen.'

'Ja,' zeide WILLEM, 'juist als de wagenraderen, als zij het slijk tegen de ramen doen spatten; en eens op een dag, papa, denk eens, was het raam open en al de vuiligheid kwam er in, en op mijn kiel; maar ANNA was niet boos, omdat zij wist dat het mijne schuld niet was.'

'Maar, WIM, wat denkt gij: zijn de raderen van de stoomboot net als de raderen van den wagen?'

'Wel zeker, zij gaan net zoo in het rond.'

'Zouden wij deze raderen dan ook aan den wagen kunnen gebruiken?'

'O, neen; zij zouden een heel eind te groot wezen;

en dan zouden zij ook niet over den weg kunnen gaan, omdat er geen groote hoepel buiten om zit, even als om de wagenraderen; en dan,' voegde hij er na een oogenblik bij, 'al die dingen, die daar zoo door het water plassen, en elkander naloopen hebben niets van spaken; zij zouden in den grond blijven steken en maken, dat de wagen stil stond in plaats van voort te gaan.'

'Maar het rond draaijen van de wagenraderen doet den wagen niet voortgaan, WIM.'

'O, neen,' hernam deze; 'ik weet nog wel, dat de raderen rond gaan, omdat de paarden den wagen voorttrekken.'

'Nu, en de raderen van de stoomboot zijn het, die het schip doen voort gaan,' zeide zijn vader. 'Deze dingen, die in het water duiken, heeten borden; zij slaan tegen het water net als de riemen van de roeiboot er tegen aan sloegen, en haar deden voort gaan.'

'Maar het rad lijkt in het geheel niet op een riem,' zeide WILLEM; 'de riem was een lange groote stok en het rad is rond.'

'Het rad draait rond,' zeide zijn vader, 'maar de borden zijn net een aantal korte, breede riemen, die de een na den anderen, zoo snel zij maar kunnen, door het water gaan.'

'O ja,' zeide WILLEM, 'ik zie ze; zij lijken niet op riemen, maar zij doen hetzelfde als de riemen.

Wat zijn er een boêl, papa, in dat rad! En aan den anderen kant is ook een rad, papa!' zeide hij, 'met even veel zulke borden; en wij hadden toch maar twee riemen in de kleine boot, papa.'

Zijn vader zeide hem, dat hij eens moest nagaan hoeveel grooter en zwaarder de stoomboot was dan de roeiboot.

'En dan nog, papa, zij gaat heel wat gaauwer. Kijk eens hoe gaauw wij gaan!' zeide hij, terwijl hij zijne oogen op het water gevestigd hield.

'Zoo, en op het oogenblik hebt gij gezegd, dat het was alsof de stoomboot stil lag.'

'Maar draaiden de raderen toen ook in het rond, papa?'

'Ja, juist zoo als ze nu doen.'

WILLEM stond verstomd; hij sloeg zijne oogen op van het water om naar het land te zien, en toen dacht hij weder, dat hij de huizen en boomen zag voorbij loopen, terwijl de boot, waarop hij was, stil scheen te liggen. Hij keek weêr naar beneden, naar het water, en de boot scheen weêr voort te gaan. 'Ik wou, dat ik naar beiden te gelijk kon zien,' zeide hij: maar dat was onmogelijk; dus ging hij voort, met zijne oogen nu naar het een en dan naar het ander te wenden, tot hij geheel en al in de war was.

'Wat doet gij toch, WILLEM?' zeide zijne moeder, 'uw hoofd draait rond als een tol.'

‘Wel mama, ik moet zien wat er eigenlijk beweegt, de boomen en huizen of de stoomboot, en ik kan niet naar allebei te gelijk kijken.’

Zijne moeder leide hem toen uit, dat het in waarheid de stoomboot was, die zich bewoog en dat wel heel snel, veel sneller dan een wagen; maar dat, als de raderen van een wagen over een' hobbeligen grond reden, de wagen schudde en men de beweging kon voelen.

‘Ja,’ zeide hij, haar in de reden vallende, ‘dat is waar: er zijn in het water geene steenen, waartegen de raderen kunnen stooten en schudden, - en toch mama, ik gooi zoo dikwijls steenen in het water, en dat doen alle jongens, dat ik nu weêr niet weet, waarom er geene steenen in het water zouden zijn; waar blijven die?’

‘Dat kunt gij gemakkelijk zelf uitvinden, WIM, als gij maar een beetje nadenkt; en ik wil uwe vragen niet beantwoorden, als ze al te gemakkelijk zijn, zoo min als wanneer ze al te moeijelijk zijn.’

‘O ja, dat is waar ook, al de steenen, die in het water vallen, zinken naar den grond; het water is niet sterk genoeg om ze te dragen, als maar zoo'n oogenblikje, wanneer wij keilderen spelen.’

‘Net zoo,’ hernam zij, ‘steenen zijn veel zwaarder dan water, en de zwaarste dingen zinken naar beneden. Welnu, daar er geen steenen in het water drijven, waartegen de raderen zouden kunnen

stooten, en zij niet over een' ruwen grond rollen, glijdt de stoomboot zoo zachtjes voort, dat gij haar niet voelt bewegen, zoo als gij den wagen doet. Als gij op het water let, dat voor de raderen spat en ziet welk eene streep de boot achter zich laat, dan ziet gij zeer goed, dat wij hard voortgaan; maar als gij niet naar het water kijkt, dan denkt gij, omdat gij geene beweging gevoelt, dat de boot stil ligt, en dat al de huizen en boomen, die gij voorbij komt, in beweging zijn en den anderen kant uit loopen.'

'Wel mama, maar nu gij het mij uitgelegd hebt, is het alsof de huizen en de boomen niet half zoo veel meer bewegen, ja op zijn best nog een beetje; en ik ben zeker, dat de boot hard voortgaat.'

'Denk nog maar eens een oogenblikje na, WIM, en dan zult gij er even zeker van wezen, dat de boomen en huizen in het geheel niet bewegen, maar volkomen stil staan. Gij weet, dat planten zich niet van hunne plaats kunnen begeven, en huizen nog minder, want die leven zelfs niet.'

Daarop zond zij WILLEM naar eenige jongens en meisjes, die op de stoomboot waren, om met hen te spelen; want zij begon moê te worden van het beantwoorden van al zijne vragen, en meende, dat, als hij nog meer vroeg, hij niet in staat zou zijn, de antwoorden te onthouden; en dat het nu beter voor hem was, een beetje te gaan spelen.

De stoomboot.
2de gedeelte.

WILLEM vermaakte zich omtrent een half uur lang met spelen met de kinderen. Toen kwam hij geheel en al buiten adem weêr bij zijne moeder en ging bedaard naast haar zitten en naar de raderen kijken, hoe zij rond draaiden, maar naauwelijks was hij weder bij zijn' adem gekomen, of hij begon op nieuw te vragen. ‘Papa zegt, dat die raderen de stoomboot doen voortgaan, maar hoe kunnen zij zelven rond gaan? want zij leven niet en er zijn geene paarden, die de stoomboot trekken, zoo als den wagen.’

‘De raderen gaan niet van zelven rond; zij worden door den stoom bewogen; en dat is de reden, dat het schip eene stoomboot heet.’

‘Wat? Is die stoom net als die, welke uit de tuit van den theeketel komt? Die kan nooit sterk genoeg zijn, om die groote raderen te doen draaijen.’

‘Het is volmaakt dezelfde stoom,’ zeide zijne moeder, ‘alleen maar, dat er veel meer is.’ Op dit oogenblik hoorden zij eene klok luiden. Het was

een teeken voor de boot om te stoppen, voor het innemen van passagiers. De stoom werd nu door de stoompijp uitgelaten, en WILLEM zag hem met een fluitend geraas uit den top van de pijp vliegen. ‘O kijk, kijk, mama,’ riep hij; ‘daar komt een heele boêl stoom meer uit, dan uit den theeketel. Met welk eene kracht vliegt hij er uit! en wat lijkt hij sterk! Daar gaat hij, kijk! kijk! heelemaal naar de wolken.’ Daarop voegde hij er na eene poos bij - ‘En daar mag hij blijven, als hij lust heeft en vormen wolken; want gij weet, moeder, wolken zijn van water gemaakt, kleine, fijne droppeltjes water, met stoom.’

‘Behalve dat zij niet warm zijn als stoom.’ hernam zijne moeder.

‘O, hij zal wel koud worden in den tijd, dat hij tot de wolken komt.’

Mama lachte hartelijk over WILLEMS wolken; maar zeide, dat het zeer mogelijk was, dat een gedeelte van den stoom naar de wolken ging en daar bleef.

‘Kijk, mama!’ zeide WILLEM, terwijl hij naar het land wees; ‘de boomen bewegen niet meer, ik meen, dat het niet is alsof zij zich bewegen.’

Zijne moeder vroeg hem, waardoor het kwam, dat zij schenen te bewegen.

WILLEM dacht een oogenblik na en zeide toen, ‘O, dat was omdat de boot voortging; en nu, daar

de boot stil ligt, kan zij niet maken, dat de boomen schijnen te bewegen.'

Daar de nieuwe passagiers nu allen in de boot waren, ging deze weder voort. 'Waar is de stoom nu heen gegaan?' vroeg WILLEM; 'er komt er in het geheel geen meer uit.'

'Wij gaan nu weêr voort, mijn jongen; en dus moet de stoom nu de raderen doen draaijen.'

'Ja,' zeide WILLEM; 'wanneer hij allemaal naar de wolken ging, kon hij de raderen niet doen draaijen.

"Toen wij stopten, om de passagiers in te nemen," zeide zijne moeder, "stonden de raderen stil: de mannen wilden toen niet, dat de stoom ze deed draaijen; daarom openden zij eene kleine klep binnen in dien naauwen schoorsteen, en daardoor ging de stoom den schoorsteen uit, en liet de raderen stilstaan. Toen zij nu wilden, dat de boot zou voortgaan, sloten zij de klep; nu kon de stoom daaruit niet meer wegkomen, en bleef beneden om de raderen te doen draaijen."

"Maar de stoom, die er uitvloog, is toch niet terug gekomen, wel mama?" zeide WILLEM, magtig bang, dat hij in zijne reis naar de wolken zou verhinderd zijn.'

'Wel neen, mijn jongen; maar er is nieuwe stoom gemaakt, om de raderen te doen draaijen.'

'Wat moet daar een groote waterketel staan koken, om zulk een' boêl stoom te maken!' riep WILLEM uit.

‘Ga eens naar papa, en vraag hem, of hij hem u wil laten zien.’

Hij liep naar zijn' vader, die volstrekt niet begreep, wat hij meende met den waterketel.

‘Wel, misschien is het een theeketel,’ zeide WILLEM, ‘waar al die stoom uitkomt: maar ik dacht, dat de theeketels alleen maar voor binnen waren, want de keukenmeid heeft een' grooten, zwarten ketel in de keuken.’

‘O, nu begin ik te begrijpen wat gij meent,’ zeide zijn vader glimlagchend, en hij nam hem mede naar beneden en liet hem den grooten ketel vol kokend water zien.

‘Wat een groot ding is dat!’ zeide WILLEM; ‘maar het lijkt geen zier naar een' theeketel, noch naar dien in de keuken, noch naar dien in de kamer.’

‘Evenmin, WIM, als ik denk, dat deze plaats hier een zier naar eene keuken, of eene kinder- of huishoudkamer lijkt. Daar er eene groote menigte stoom noodig is, om de raderen in beweging te brengen, zoo moet er een zeer groote ketel vol kokend water zijn, om den stoom te maken.’

‘Ja, en een groot vuur om zoo veel water te doen koken; zie het eens branden, papa!’ zeide WILLEM, op het vuur wijzend.

‘En eene groote menigte kolen om het vuur te doen branden,’ zeide zijn vader, terwijl hij op

den man wees, die bezig was kolen in het vuur te gooijen.

WILLEM vroeg hem toen, wat dat groote, lange ding was, dat voor- en achteruit ging, aan het eene eind op en aan het ander neêr. 'Het ziet er zoo sterk en dik uit,' zeide hij, alsof het u neêr zou slaan, 'als gij er nabij kwaamt.'

'Het is een hefboom,' antwoordde zijn vader: 'die hefboom wordt door den stoom op en neder gedrukt, en wanneer hij zoo beweegt, doet hij de raderen ronddraaijen.'

'Kijk, papa, hoe hij op en neêr gaat, het is net als in het liedje, dat ANNA voor SOFIE zingt: "zoo gaan wij op, zoo gaan wij neêr."

"En net als: kluwentje jij moet ommegaan," voegde zijn vader er bij, en wees op de raderen.

"O ja, zoo doen zij!" zeide WILLEM lagchend. "Wel is het niet, als of het liedje voor de stoomboot gemaakt was, papa? maar neen, toch niet; want de min zingt het voor SOFIE, als zij haar op hare armen doddeint; en dan ten laatste draait zij met haar rond, net als de raderen, en dan lacht SOFIE."

Papa lachte ook bij de toepassing, die WILLEM van zijne liederen uit de kinderkamer op de stoomboot maakte.

"Maar waar is al de stoom, die den hefboom op en neêr doet gaan? Ik zie er in het geheel geen."

“Hij is in dat koperen vat opgesloten,” zeide zijn vader hem, terwijl hij hem den cilinder wees; “als hij er uit kon, zou hij wegvliegen, even als hij uit de stoompijp deed, toen wij stopten, en toen, weet gij, stond de hefboom stil, en de raderen bewogen niet.”

“En hoe doet de hefboom de raderen ronddraaijen, papa?”

“Ja WILLEM, dat is te moeijelijk voor u: gij hebt nu alles gezien, wat gij begrijpen kunt. en daarom, laat ons nu naar boven gaan.”

WILLEM was druk bezig met aan zijne mama alles te vertellen, wat hij beneden gezien had, en hoe zijn vader het hem had uitgeleid, toen zijne kameraadjes van zoo straks hem kwamen halen om weêr met hen te spelen. Hij speelde eene poos met hen, en, toen hij weêr bij zijne mama kwam, was de wind opgestoken, en hij zag, hoe de takken van een' grooten boom, die op den oever van de rivier stond, heen en weder woeijen.

“Kijk, mama,” zeide hij, “die boom daar beweegt nu wezenlijk.”

“Zijne takken, ja,” hernam deze, “maar niet van zelve, zij worden door den wind heen en weêr gewaaid.”

“Maar er is geen wind op de boot, mama.”

“Wij voelen hem niet, mijn beste, omdat de boot en de wind denzelfden kant uitgaan, en dus gaat hij met ons mede, in plaats van tegen in te waaijen.”

“Zoo dat, als de wind den anderen kant uitwoei, hij tegen ons aan zou blazen, en wij hem zouden voelen.”

“Ja zeker, mijn lieve, als wij tegen den wind ingingen, zouden wij hem meer voelen, dan wanneer wij stil stonden.”

“Als ik tegen den wind inloop,” zeide WILLEM, “voel ik hem zeer erg; en wanneer ik met den wind meê loop, voel ik hem bijna niet.”

“En wanneer gij stil staat, voelt gij den wind meer, dan wanneer gij met hem mede, en minder dan wanneer gij tegen hem in loopt. Als de wind tegen ons inkomt, en wij loopen tegen den wind in, geven wij elkander een' aardig harden klap. Als gij uwe handen tegen elkander aan klapt, doet het u meer zeer, dan of gij uwe eene hand stil houdt en er met de andere tegen slaat.”

“O ja; nu kijk eens, mama,” zeide hij, terwijl hij zijne handen uitstak, “die hand hier is de wind, en deze hand hier ben ik, die er op de stoomboot tegen in vaart.” Nu sloeg hij zijne handen, zoo hard als hij kon tegen elkander. Maar in zijne drift, om zijne mama te toonen, wat hij meende, gaf hij zich zelven een' harder' klap, dan zijn plan was geweest; en hij kon niet laten met zijne vingers tegen elkaâr te kloppen, en in vollen ernst uit te roepen: “Ai, ai! wat doet dat zeer!”

Zijne moeder begon te lagchen, en zeide, “Ik bid u, WILLEM, laat het zoo hard niet waaijen.”

Zoodra de pijn over was. zei WILLEM, “wel nu, mama, nu wil ik eens doen, of deze hand WIM is, die op den grond stil staat; ik meen deze hand hier aan den waterkant. En de andere hand zal de wind weêr wezen.” Hij hield nu zijne eene hand stil, en sloeg er met de andere tegen aan.

“O neen,” vervolgde hij, het doet niet half zoo zeer, bij lange na niet.’

‘Ik denk, dat de wind niet zoo hard blies,’ zeide zijne moeder lagchend, ‘want anders zou het u juist half zoo veel pijn hebben moeten doen, als te voren.’

‘Gij meent mijne hand, die voor den wind speelde, mama, niet waar mama?’

‘Wel zeker,’ zeide deze.

WILLEM zag toen onderscheiden mannen een zeil ophalen, en vroeg wat die deden. Zijne moeder vertelde hem, dat, daar de wind nu hard blies, en denzelfden kant uitging als de boot, de matrozen dachten, dat als zij een zeil uitspanden, zij de boot nog sneller zouden doen gaan.

WILLEM hegreep dit volstrekt niet; hij zag hen een groot laken uitspreiden - maar een laken was noch een paard om de boot te trekken, noch raderen, om door stoom rondgedraaid te worden. Hij drukte dus zijne verwondering daarover aan zijne

moeder uit. ‘Een laken, mama! wel, dat is alleen goed om op een bed gelegd te worden, maar het kan ons nooit gaauwer doen gaan.’ Evenwel, toen het laken uitgespreid was, zag WILLEM, dat de wind er tegen aan blies en het aan den eenen kant bol, aan den anderen kant hol deed staan.

‘De wind duwt het zeil weg,’ zeide hij.

‘Ja,’ hernam zij; ‘maar het zit aan den mast vast, en daarom kan de wind het niet wegblazen.’

‘Neen,’ hernam WILLEM; ‘maar als de wind het van den mast wil blazen, duwt hij de stoomboot voort.’

‘Ja, datdoet hij, en nu de stoom de raderen rond drijft, en de wind tegen het zeil duwt, zullen wij sneller gaan, dan anders.’

‘O zie maar eens hoe gaauw wij gaan!’ riep WILLEM uit. Zij gingen nu zoo snel, dat zij spoedig in het gezigt van het huis van oom WILLEM kwamen. Zij zagen hem in de laan voor zijn huis aan den rivierkant op en neêr wandelen, om naar de aankomst van de stoomboot te wachten; en zoodra hij haar zag, stapte hij in een klein bootje en liet zich naar de stoomboot roeijen. ‘O, daar is hij! daar is oom WILLEM!’ riep WILLEM, en sprong van vreugde in het rond. In weinige minuten had de roeiboot de stoomboot bereikt, en oom WILLEM opende zijne armen, om zijn' kleinen neef daarin op te vangen, toen hij in zijn bootje sprong.

Het roodborstje.

Toen WILLEM eens op een' dag met zijne moeder buiten wandelde, hoorde hij iets onder de struiken ritselen; en toen hij rond zag om uit te vinden, wat dit zijn mogt, zag hij een klein, arm vogeltje op den grond liggen, dat niet vliegen noch springen kon, omdat een van zijne pootjes gebroken was.

'Och, dat arme vogeltje,' riep WILLEM, terwijl hij het opnam: 'laten wij het meê naar huis nemen mama, en het beter maken.' Ofschoon hij het zorgvuldig in zijne armen nam, om het geen zeer te doen, trachtte het vogeltje hem te ontkomen: hij streelde en aaide het. maar het vogeltje verstond zijne goedheid niet, en toen het niet los kon komen, lag het bibberende en hijgende van vrees in WILLEMS armen. Toen zij te huis kwamen, zond mama om eene vogelkooi, op den bodem waarvan zij wat zachte wol leide, waarop het vogeltje kon liggen. Zij nam een smal windsel van oud linnen, en bond dit om het gebroken pootje.

'Denk er, als het u belieft, om, mama, dat gij de twee stukken van den gebroken poot vlak op elk-

ander zet, of anders zullen zij niet goed aan elkaâr groeijen. Herinnert gij u nog wel, dat papa dit zeide, toen JOZEF zijn been brak, bij zijn' val uit den schoorsteen.

'Ik kan het niet zoo goed doen als de chirurgijn' hernam zijne moeder; 'maar ik zal het doen, zoo goed als ik kan.'

De vogel piepte een beetje, terwijl zijn poot verbonden werd, en was erg verschrikt; want hij gevoelde, dat men hem zeer deed, en hij had er geen begrip van, dat het geschiedde om hem later goed te doen. Nu werd hij in de kooi gelegd en hij was zoo moê, dat hij zeer blij was, op de weeke warme wol te liggen rusten. Hij wilde niet eten, en een dun vlies kwam over zijne oogen, zoodat WILLEM meende, dat hij in slaap was gevallen. Hij droeg groote zorg hem niet te storen; maar hij leidde eenige kruimels brood in de kooi en zette er een kopje water bij, opdat hij, als hij wakker werd, dadelijk zou kunnen eten en drinken. Hij werd toen onder de zorg van ANNA in de kinderkamer gelaten, en WILLEM ging naar de huishoudkamer bij zijne moeder; want ANNA zeide hem, dat de beste manier om den vogel te genezen was, hem stil te laten rusten.

Maar ieder oogenblik ging WILLEM zeer zoetjes naar de kinderkamer en vond het arme roodborstje gerust in de wol genesteld; maar de laatste reis,

dat hij naar boven kwam, zag hij tot zijne groote vreugde, dat hij op zijn poot, die niet gebroken was stond en de broodkruimels oppikte. Daarop stak hij zijn' kleinen bek in het waterbakje en ligtte toen zijn kopje omhoog, zoo als de vogels doen, om hun drinken in te slikken.

WILLEM was magtig blij. want hij meende, dat de vogel genezen was; maar ANNA zeide hem, dat het gebroken been niet zamen zou gegroeid zijn voor na verscheidene dagen, en dat de vogel al dien tijd rustig in zijne kooi moest gelaten worden.

'Kijk, wat een' mooijen rooden hals heeft hij, ANNA.'

'Ja,' hernam zij, 'hij heet een roodborstje, omdat de veêren aan zijne borst rood zijn. Het zijn regt makke vogels en die zeer veel van hunne jongen houden; en ik wed, dat de moeder van dit vogeltje hier niet ver van daan zit te treuren.'

Den volgenden dag werd de kooi in het open venster gezet, opdat het arme roodborstje licht en lucht mogt hebben, en toen hij daar zat, begon hij te roepen pie, pie, pie!

'Nu wed ik,' zeide WILLEM, 'dat hij, nu hij de boomen kan zien, verlangt er uit te komen en weg te vliegen.'

'Misschien,' hernam ANNA, 'roept hij zijne moeder.'

'Arm vogeltje!' riep WILLEM: 'och, wat is het naar, zijne moeder verloren te hebben!'

WILLEM ging nu prenten in een boek zitten kijken, en ANNA zat te werken. Zij waren beiden zeer stil, en er werd geen geluid in de kamer gehoord, behalve het pie, pie! dat het roodborstje aanhoudend kreet. Op eens, - wat denkt gij, dat zij zagen? Een grooter roodborstje kwam het venster invliegen en pikte aan de kooi? WILLEM wilde juist opspringen, toen ANNA hem vasthield en zachtjes tegen hem zeide: ‘verroer u niet, of gij zult den vogel weg jagen. Ik wed, dat het de moeder is, die haar kind komt zoeken.’

‘O zeker,’ zeide WILLEM fluisterend tot haar; ‘hoor eens, hoe de kleine roept pie, pie, pie! en moeite doet, om bij zijne moeder te komen; willen wij de deur van de kooi open doen.’

‘Neen,’ hervatte zij, ‘wij moeten hem er niet uit laten, want hij kan niet vliegen, voor dat zijn poot beter is.’

WILLEM wilde zich omdraaijen, om beter te kunnen zien, en verroerde zijn' stoel; maar hoe weinig geraas hij ook maakte, schrikte de vogel toch en vloog weg.

‘O, wee!’ riep hij, ‘het oude roodborstje is weggevlogen; zie eens, hoe de jonge verlangt het na te vliegen.’

‘Arm roodborstje!’ zeide hij, de deur van de kooi open doende en het streelende; ‘wat moet het bedroefd zijn! Ik zou het niet aardig vinden, als moeder zonder mij wegvloog, en ik denk ook niet, dat

Eindelijk kwam het oude roodborstje aanvliegen. Blz. 49.

zij het doen zoude, al had zij ook vleugels; ik weet wel zeker, dat zij het niet zoude doen, als ik mijn been gebroken had.'

'En ik ben zeker,' hernam ANNA, 'nu de vogel weet waar haar jong is, dat zij morgen terug zal komen.'

WILLEM liep haastig naar zijne moeder, om haar te vertellen, wat er gebeurd was. Deze dacht even als ANNA, dat het zeer waarschijnlijk was, dat de oude vogel terug zou keeren; zij nam dus den volgenden morgen haar werk en ging in de kinderkamer zitten, in de hoop van het te zien. Alles was stil, maar WILLEM kon geen pleizier in zijn prenteboek vinden, zoo aanhoudend keek hij naar het venster, dat met opzet was open gelaten.

Eindelijk kwam het oude roodborstje aanvliegen, en toen het zag, dat er niets was, waarvoor het bang zou moeten zijn, vloog 't het venster binnen en naar de kooi toe. Het had iets in haar snaveltje meê gebracht, dat het tusschen de ijzerdraadjes van de kooi doorstak en waarmede het haar jong voedde.

WILLEM had veel genoegen er in; maar hij droeg zorg, zijne vreugde niet al te luidruchtig te uiten, zoo als hij anders gewoonlijk deed, uit vrees van de vogels bang te maken.

Het oude roodborstje kwam, verscheidene dagen achter elkander, iederen morgen terug, en het scheen, dat de kleine vogel zoo sterk werd, dat ten laatste

de poot werd losgebonden, en men zag, dat het been aaneen gegroeid, en de vogel genezen was.

‘Nu zal hij in staat zijn weg te vliegen,’ zeide de moeder. ‘Willen wij nu de eerste reis, dat zijne moeder komt, de kooi open doen en hem vrij laten?’

WILLEM keek zuinig en weifelde: - ‘maar, moesje, dan zal hij weg vliegen en ik hem nooit weêr te zien krijgen.’

‘Daar vrees ik ook voor,’ zeide zijne moeder, ‘dat gij hem nooit terug zult zien, want hij zal zoo blij zijn bij zijne moeder, en hij heeft zich zoo ongelukkig in de kooi gevoeld, dat er niet veel kans is, dat hij terug zal komen.’

‘Maar moeder, gij en ik waren toch zoo goed voor hem, en genazen zijn' poot, en de vogel moest ons daar voor liefhebben.’

‘De vogel heeft geen verstand genoeg om te weten, dat gij hem voor zijn best in de kooi gesloten hebt gehouden; hij voelde maar dat hij gevangen en van zijne moeder gescheiden was, en dat hij pijn had, omdat zijn poot verbonden was. Maar de vogel houdt van u, omdat gij hem te eten geeft: gij weet wel, dat hij uit uwe hand wil eten, en niet meer bang voor u is, zoo als hij vroeger was.’

‘Maar als hij van mij houdt, moeder, mogen wij hem nog wel wat houden.’

‘Maar hij houdt van zijne moeder nog veel meer

dan van u, WIM. Zoudt gij er genoegen in vinden om hem van haar af te houden, nu hij vliegen kan?'

'Neen,' zeide WILLEM op droevigen toon; maar hij kon de gedachte van den vogel te zullen verliezen niet verdragen, en borst in tranen uit.

'WIM,' zeide zijne moeder, 'gij moest den moed hebben, om te doen wat goed is: laat ik eens zien, of gij u zelven niet bedwingen kunt. Als gij gelooft, dat het goed is, het arme vogeltje weêr naar zijne moeder te laten gaan, doe het dan goedwillig en opgeruimd en niet met tranen. Denk er aan, hoe gelukkig zij zijn zullen, wanneer ze na zoo langen tijd gescheiden te zijn geweest, weêr met elkander kunnen vliegen. Daarenboven, als gij de beide vogels goed doet, zult ge mij en uw vader genoegen geven, en bovenal, denk er aan, dat het uwen Vader in den Hemel welgevallig zal zijn.'

WILLEM gevoelde de kracht van hetgeen zijne moeder zeide: hij verbeeldde zich, dat hij niet langer verlangde den vogel te behouden; zoo zeer begeerde hij te doen wat regt was.

Den volgenden morgen, toen het oude roodborstje kwam, ontzonk de moed hem wel een beetje; maar hij trachtte zich te herinneren, wat zijne moeder gezegd had, en dacht bij zich zelven, ik wil mij zelven beheerschen en goed zijn. Dus ging hij naar

de kooi, en opende het deurtje. Dit deed den ouden vogel de vlugt nemen.

‘Hou! hou!’ riep WILLEM; ‘klein roodborstje zal met u wegvliegen;’ maar de oude vogel wist niet wat WILLEM zeide, en ging voort met weg te vliegen.

Ondertusschen had de jonge vogel zijne vleugels beproefd, door een poosje heen en weder te fladderen, en toen hij bevond, dat hij in staat was om te vliegen, spreidde hij ze wijd vaneen en in een oogenblik was hij het venster uit.

‘Daarheen, daarheen!’ riep WILLEM den vogel achterna, en wees naar den kant, waarheen de oude vogel gevlogen was. ‘Och, moeder, hij is den verkeerden weg uitgevlogen, en zal zijne moeder niet vinden.’

‘Maar de moeder zal haar kindje wel vinden,’ zeide zij, terwijl zij WILLEM in hare armen nam en kuste, en binnen weinige oogenblikken vloog het oude roodborstje in de lucht rond en den kant uit, waar heen het jonge gevlogen was. Daarop namen zij te zamen ééne vlugt en gingen in een' digt getakten boom zitten, zoodat WILLEM hen niet meer zien kon.

‘Wat zal het kleine roodborstje nu vrolijk zijn, moeder!’

‘Ja,’ zeide zijne moeder; ‘denk er aan, hoe gelukkig het is, en gij zult geen spijt meer hebben over uw verlies.’

Het vallen der bladeren.

WILLEMS moeder nam dikwijls een boek, en ging dan op eene bank nabij het huis zitten lezen. De bank stond in de schaduw van een' grooten kastanjeboom, en WILLEM speelde onder den boom, terwijl zijne moeder las. Sedert eenigen tijd merkte zij op, dat, als zij bij de bank kwam, deze altijd overdekt lag met de verwelkte bladeren van den kastanjeboom. ‘Wat zijn die bladeren lastig,’ zeide WILLEM; ‘altijd vallen zij! Ik heb gezien, dat JOZEF van morgen nog de bank heeft schoon gemaakt, en nu ligt zij weêr vol.’

‘Wij kunnen niet beletten, dat de bladeren in den herfst afvallen,’ hernam zijne moeder: ‘in dit saizoen verwelken en sterven zij, en dan doet het minste windje hen van de takken afvallen.’

‘Maar als er geen wind was, moeder, zouden zij er dan aan blijven?’

‘Neen, als de steel geheel en al droog was, zou hij knappen en het blad zou toch vallen.’

‘Maar alle bladeren vallen in den herfst niet af, moeder; zie naar dien laurier, die is geheel frisch en groen.’

‘De bladeren van den laurier en al zulke boomen,

die wij daarom altijd-groenen noemen, leven den geheelen winter door.'

'Leven hunne bladeren dan altijd door? sterven zij nooit?' vroeg WILLEM met eenige verwondering.

'O neen, zij beginnen geel te worden en te verwelken in de lente, en zij vallen af, juist als de nieuwe bladeren uitkomen; somtijds is het de knop van het jonge blad, die het oude afstoot, net alsof hij zeide, 'Ga weg, gij oud droog blad, gij dient nergens meer toe; ik ben jong, sterk en kan het werk beter doen dan gij.

"Maar, moeder, werken de bladeren dan?"

"Wel zeker; wat de almagtige God geschapen heeft, is gemaakt om eenig goed en nuttig werk te verrigten. Zij werken niet met naald en draad, zoo als ANNA; en even min zoo als de boeren in het veld. Het werk, dat zij te doen hebben, is het water bij te staan, dat door de wortels wordt opgezogen, om de plant te voeden. Met der tijd zult gij leeren, hoe zij dit doen, maar het is moeijelijk voor mij, om het u nu uit te leggen."

"Maar, WILLEM," ging zij voort, "als gij een' kleinen bezem hadt, kondt gij een handje helpen, om deze bank voor mij schoon te maken. Ga eens mede, en dan willen wij zien, of wij er een' kunnen krijgen."

"Er zijn geene winkels hier buiten, moeder; om er een' bezem te koopen."

“Dat is waar, maar wij kunnen ons best doen om er een' te maken.”

Daarop gingen zij naar de plaats waar de takkebossen lagen en verzochten MARK om een stok uit te zoeken, die van behoorlijke grootte was om WILLEM voor een' bezemsteel te dienen. Vervolgens sneed hij een aantal kleine takjes van de takkebossen af, en bond ze aan het eene eind van den stok vast, om er een' bezem van te maken. WILLEM keek aandachtig toe, en van tijd tot tijd kraaide hij het uit van pleizier, toen hij begon te zien, dat de groote stok in het midden en de kleine takjes er om heen, naar een' bezem begonnen te lijken.

“Kijk, mama,” riep hij, toen MARK gedaan en hem den bezem gegeven had, “nu is het net een bezem geworden:” en voort liep hij naar de bank; maar hij was nog niet ver gekomen, toen hij omkeerde, eenige stappen terug ging, en toen hij dacht, dat hij binnen het bereik van het gehoor genaderd was, schreeuwde hij:

“O, MARK, ik heb vergeten u te bedanken; maar ik kan nu niet terug keeren.”

Zoodra als hij den kastanjeboom genaderd was, begon hij te werken en veegde al de bladeren van de bank en voor de voeten van zijne moeder weg. Daarop ging hij zijne hark halen en harkte er eene menigte van op een' hoop te zamen.’

‘Kijk, moeder,’ zeide hij, ‘is het niet net als een hooiopper?’

‘Ja,’ zeide zij; ‘maar ik denk niet, dat de paarden het zoo goed zouden lusten.’

‘Maar hoe zal ik ze weg krijgen, en waar zal ik ze laten?’

‘Beproef om zelf eens te denken, WIM, en hinder mij niet in de mooije historie, die ik zit te lezen.’

‘Is zij heel mooi, moeder? Toe lees er mij dan wat van voor.’

‘Zij is mooi voor mij, maar gij zoudt haar niet verstaan.’

‘O ja wel, als zij mooi is, wed ik van ja.’

Zijne moeder glimlachte en begon hardop te lezen: ‘De heer WALLACE schepte er groot genoegen in, al het werk na te gaan, en te zien, hoe het aanwenden van dit kapitaal onderhoud aan bijna driehonderd personen verschafte en om daarbij te bedenken, dat hetgeen zij door hun' arbeid volbrachten, het welzijn en den voorspoed van nog honderden en duizenden daarenboven bevorderen zou, die op verren afstand woonden en waarheen het ijzer uit deze streek gevoerd werd.’

WILLEM luisterde aandachtig en onder het luisteren werd zijn gezigt al langer en langer; eindelijk riep hij:

‘Wel, moeder, dat is genoeg, ik dank u; het is

zoo wat van honderd menschen, maar dat is ook al, wat ik er van weet te zeggen.'

WILLEM was nu genoodzaakt om zelf na te denken, wat hij met zijn' hoop verdorde bladeren zou uitvoeren - en nu dacht hij om zijn' kruiwagen. Spoedig vulde hij dien, en kruide hem nu naar een klein boschje, dat niet ver af was, waar hij hem leêg maakte, en toen terug kwam om nog meer bladeren te halen. Op eens riep hij uit:

'Wel, wat kan dat zijn! Daar is iets van den boom gevallen, dat zeker geen blad is, want het viel mij op mijn hoofd en deed mij zeer, alsof het een steen was.'

'Steenen zitten niet in den boom, het is meer waarschijnlijk, dat het een van de zaden van den kastanjeboom geweest is.'

'O, moeder, zaden zijn zoo hard en zoo zwaar niet, als dat ding was.'

'De zaden van onderscheiden planten zijn verschillend van grootte; maar kijk eens onder de dorre bladeren naar hetgeen u getroffen heeft; als het zoo groot en zoo hard was, zal het niet moeijelijk te vinden zijn.

WILLEM zocht en vond een paar wilde kastanjes in hun' stekeligen dop, die half open was, en waar hij ze dus spoedig had uitgehaald.

"Zijn die groote, glimmende dingen zaden, moeder?"

“Ja, dat zijn ze, de zaden van den wilden kastanjeboom. Gij herinnert u de bloem nog wel, doet gij niet? Wij hebben er in de lente een van gezien, die nog in haar' knop zat en dien wij toen open sneden.”

“O ja” dat was het begin van de bloem, eer zij zoo groot en zoo mooi was, als zij later geworden is,’

‘Ja!’ hernam zijne moeder, ‘toen de bladeren van den boom allen uitgekomen en volwassen waren, kwamen de boomen in bloei. Dat was lang daarna.

“Ja, en het is lang geleden, sinds alle bloesem dood en weg is!” antwoordde WILLEM.

“Maar gij hebt niet opgemerkt,” zeide zijne moeder, “dat zij iets achter gelaten hebben, aan den tak, waar de bloem gezeten had.”

“Ik weet,” zeide WILLEM, “dat de vrucht na de bloem komt; maar dit zijn alleen zaden, moeder.”

“Ja, maar die stekelige bast of dop,” zeide zijne moeder, “is de eenige vrucht, die de wilde kastanje draagt.”

“Maar hoe kunnen wij die eten, moeder? Hij heeft mij al in de vingers geprikt, toen ik er het zaad uitnam, en ik ben zeker, dat hij mij in mijne tong zou prikken.”

“Om te eten deugt hij niet, even min als het zaad.”

“Maar het zullen mooije ballen zijn, om meê te spelen.”

Terwijl hij nog sprak viel er weêr een voor zijne voeten; en daar de wind opstak, blies deze er eene menigte van den boom, die aan alle kanten rondom hem neêrvielen. Dit vermaakte WILLEM zeer.

"Daar is er weêr een, en al weêr een, moeder!" riep hij en sprong hier heen en daar heen, terwijl hij beproefde ze op te vangen als zij vielen. Hij krabde zich zijne handen wel een beetje stuk, bij het uithalen van enkelen uit hun' stekeligen bast, maar de meesten vielen er bij het neêrvallen reeds uit. WILLEM werkte niet meer aan zijne dorre bladeren: de rest er van bleef liggen, waar hij ze bijeen geharkt had, want hij kon om niets anders dan om zijne kastanjes denken; en eer zij naar huis terug keerden, had hij er zijn' halven kruiwagen mede gevuld.

"Waarom heeten deze kastanjes wilde kastanjes moeder?"

"Om ze te onderscheiden van eene andere soort, die tamme kastanjes heeten en goed zijn om te eten."

"Die hebben dan zeker zulk een' stekeligen bast niet als deze."

Ja toch wel; maar het is niet de bast, dien men eet, maar het zaad. Zij zijn nog niet rijp; als zij zoo ver zijn, zult gij ze proeven.'

Toen zijne moeder in huis ging, vroeg WILLEM, of hij zijne kastanjes meê naar de kinderkamer mogt

nemen, om er meê te spelen. ‘MARK heeft ze toch zeker allemaal niet noodig om te zaaijen.’

‘Gij moogt er zoo veel van meê nemen, als gij verkiest,’ antwoordde zijne moeder, ‘MARK behoeft er van 't jaar in 't geheel geene te zaaijen.’

‘Maar hoe zal hij het dan aanleggen als hij nieuwe kastanjeboomen wil hebben.’

‘Als hij er eenige behoeft,’ hernam zij, ‘verplant hij jonge boomen, die uit zaad zijn opgekomen, dat hij voor een jaar of wat gezaaid heeft en al wat opgeschoten is, al zijn de stammen nog niet zeer dik. Daar ginds staat MARK, ga naar hem toe en vraag hem, u de plaats te wijzen, waar de jonge boomen groeijen.’

WILLEM liep naar MARK, die zeide ‘kom maar meê, jonge heer, en ik zal u mijne kinderkamer eens laten zien.’

En hij nam hem mede naar eene plaats, waar eene groote menigte kleine boompjes van verschillende soort in rijen stonden, digt aan elkander gepoot. WILLEM vroeg aan MARK, waarom hij dit de kinderkamer van de boomen genoemd had; want dat er toch geheel geene gelijkenis tusschen de kweekerij en de kinderkamer was.

‘Zoo.’ zeide MARK, ‘dat zou ik u niet toegeven; wáár is het, eene kamer is het niet, muren en zolder zouden ook voor de kleine boompjes slecht dienen,

maar anders, de kleine boompjes hebben even goed verzorging en oppassing noodig, als de kleine kinderen.'

'Maar,' zeide WILLEM, lagchende om de vergelijking, en even als toen hij met zijne moeder naar den windmolen geweest was, daar altijd weêr op terug komende, 'hebben zij dan ook eene kindermeid, om ze op te passen?'

'Ik ben eerste kindermeid,' zeide MARK, 'en somtijds helpt JOZEF mij. Kijk, ik bind de jonge boompjes aan houten staken, die in den grond gezet worden, om hun het vallen te beletten: want die arme kleintjes zijn nog niet stevig genoeg om alleen regt op te staan.'

'Net als SOFIE,' zeide WILLEM; 'zij kan nog niet alleen staan en zou terstond vallen, als de min haar niet ophield, wanneer zij probeert te loopen.'

'De min is de staak, die haar steunt,' zeide MARK.

'Ha, ha, ha!' borst WILLEM lagchend uit, 'de min een staak! Maar doet het de jonge boompjes geen kwaad, dat ze zoo digt aan dien staak gebonden worden?'

'Ik pas er op, dat ik het met zorg doe,' zeide MARK; en hij begon er een, dat los gegaan was, op te binden.

'Kijk, ik wind een stroowisch rondom den boom, om te verhinderen, dat het touw den bast beschadige; vervolgens bind ik ze niet heel vast, opdat de wind ze een beetje heen en weder kan schudden;

want het is goed voor jonge boomen, zoowel als voor jonge kinderen, een beetje beweging te hebben.'

'Net als SOFIE,' zeide WILLEM, 'als de min haar doddeint, omdat ze nog niet rond kan loopen als ik.'

'Ja,' hernam MARK; 'dus ziet gij, jonge heer WILLEM, dat de wind mij mijne boompjes helpt opvoeden; maar ik laat ze niet geheel en al aan zijne zorg over, uit vrees, dat hij ze 't onderste boven zou waaijen, want soms is hij een regte bulderbas; daarom houd ik ze nog aan den staak gebonden lang nadat ze sterk genoeg zijn om alleen te staan, en dan kan de wind hun geen kwaad doen.'

WILLEM was zeer ingenomen met MARKS kinderkamer. 'Mag ik er een van mijne wilde kastanjes in planten?' vroeg hij, 'en wanneer hij dan opkomt en tot een klein boompje groeit even als die daar, dan zal ik het mijn kind noemen en zetten eenen staak in den grond, en binden er den kleinen boom aan en geven hem water en passen hem heel alleen op, behalve als de wind mij een beetje helpt.'

Hij maakte daarop een gaatje in den grond, leide er den kastanje in neêr en overdekte hem weêr met aarde. MARK nam een klein houtje, waaraan van boven, in eene spleet, een klein stukje papier gestoken was. Hij schreef daar iets op, en stak toen het stokje in den grond, vlak bij de plek, waar de kastanje gezaaid was.

‘Dit is om de plaats aan te wijzen,’ zeide hij, ‘dan weet gij, waar gij zoeken moet, om te zien of zij opkomt.’

‘Hoe lang zal dat wel duren?’

‘O, vóór de volgende lente zult gij er niets van zien; de winter is op handen, en het is al te koud, om haar nu te doen uitspruiten.’

‘Ik was van plan er eene in mijn tuintje te zaaijen,’ zeide WILLEM, ‘maar ik was bang, dat het zulk een groote boom zou worden, dat ik den volgenden zomer geene plaats voor iets anders zou overhouden.’

‘O,’ zeide MARK lagchende, ‘daarvoor hoeft gij het volgende jaar nog niet bang te zijn. In den zomer zal hij nog niet zoo lang worden, als gij zijt.’

‘Waarlijk,’ zeide WILLEM: ‘wel, ik dacht, dat hij zoo groot en dik zou worden, als de boom, waaronder de bank staat.’

‘Ja, met der tijd; maar er zal menig jaar verloopen, eer hij zoo groot is. Ik zou wel durven wedden, dat die boom bij de honderd jaar oud is.’

‘Honderd jaar!’ riep WILLEM, ‘wat, dat is ouder dan papa en mama.’

‘Ja, en wel een heel eind,’ zeide MARK; ‘als gij met mij wilt gaan, zal ik u een kastanjeboompje laten zien, dat net zoo oud is, als gij.’

De drie boompjes.

MARK nam WILLEM mede naar een ander gedeelte van de kweekerij, en toonde hem daar drie heel kleine boompjes.

‘Noemt gij dat boomen?’ zeide WILLEM; ‘zij zijn niet zoo dik als een rozestruik.’

‘Zij zijn alle drie op denzelfden dag gezaaid,’ zeide MARK, en dat was op den dag, dat gij geboren zijt; uw papa heeft toen zelf de zaadjes in den grond gelegd.’

‘Hoe grappig,’ riep WILLEM; ‘dat was het dus, toen gij zeidet, dat zij net even oud waren als ik. Maar waarom zijn ze niet allen even groot en dik, als zij allen op één' dag gezaaid zijn?’

‘Omdat het verschillende soorten van boomen zijn. Kijk eens, de grootste van de drie is de wilde kastanjeboom; hij groeit sneller dan de andere, en daarom is hij langer. Gij kunt hem kennen aan zijne groote bladeren, die als een waaijer aan den steel zitten, bijna als uwe vingers, als gij ze uitspreidt.’

WILLEM spreidde zijne vingers uit, maar kon niet

vinden, dat zij veel van bladeren hadden. ‘Ziet gij niet,’ zeide MARK, ‘dat daar aan één' steel vijf kleine blaadjes bijeen zitten om een grooter uit te maken. Dat is net als de vijf vingers aan uwe hand. ‘O, neen,’ zeide WILLEM; ‘ik heb maar vier vingers en een' duim.’

‘Nu, dat zijn er te zamen vijf; en ziet gij niet, dat sommige van die bladeren korter zijn dan de andere, even als de duim en de pink korter zijn dan de andere vingers.’

‘Ja,’ zeide WILLEM, terwijl hij een van de kleinste blaadjes aanvatte, ‘dit is de duim. Maar, MARK, deze kleine, jonge, dunne kastanjeboom heeft even groote bladeren als de groote boom, waar moeder onder zit.’

‘Een jonge boom heeft even groote bladeren als een oude, alleen heeft hij er minder.’

‘Maar de takken van den jongen boom zijn veel kleiner dan die van den ouden,’ zeide WILLEM. ‘Kijk maar eens naar den ouden boom, MARK, ik ben zeker, dat hij takken heeft, die dikker zijn, dan gij om uwe middel, en dikker nog; en lang - o, ik kan niet zeggen, hoe lang zij zijn, zoo ver reiken zij; maar de takken van dezen boom zijn niet dikker dan mijn vinger, en dat nog niet eens.’

‘Juist,’ hernam MARK; ‘en dat komt, omdat de takken ieder jaar grooter en dikker worden, even als de stam, maar de bladeren groeijen maar een jaar.’

‘En waarom worden de bladeren niet zoo goed als de stam en de takken ieder jaar grooter?’ vroeg WILLEM.

‘Wel,’ zeide MARK, ‘dat is nu eigenlijk een dwaze vraag, jonge heer; en als gij maar zoo goed wilt zijn, van een oogenblikje na te denken, dan ben ik zeker, dat gij het zelf wel weet.’

WILLEM vond het gemakkelijker te vragen, dan zelf te denken en uit te vinden hetgeen hij verlangde te weten. Evenwel, hij schaamde zich over MARKS teregtwijzing en dacht een beetje na en begon toen hartelijk te lagchen. ‘Ha, ha, ha! hoe dom!’ zeide hij, ‘de bladeren kunnen niet van jaar tot jaar grooter worden, omdat zij in den herfst sterven, en niet groeijen kunnen als zij dood zijn. Arm boompje!’ zeide WILLEM op medelijdenden toon; ‘uwe bladeren zijn allen aan het afvallen, net als de bladeren van den grooten boom, zij zijn geheel niet meer groen; allemaal geel en bruin en kapot en nergens goed meer voor; maar wat doet het er toe? Als de lente terug komt, zult gij mooije, nieuwe, groene bladeren terug krijgen. Ik ben benieuwd te zien, of zijne kastanjes zoo groot zullen zijn, als die van den grooten boom, maar er zit er geen een aan.’

‘Hij draagt nog geene vrucht,’ zeide MARK; ‘hij is nog te jong; maar als hij oud genoeg is, om vrucht te dragen, zal zij even groot zijn als die

van den ouden boom; hij zal er alleen maar minder hebben.'

'Als de bladeren,' zeide WILLEM, 'en niet als de takken.'

'Ja, want de vrucht en de bladeren sterven ieder jaar; en er groeijen nieuwe bladeren en vruchten in hunne plaats; maar de takken en de stam sterven niet, zij worden van jaar tot jaar grooter en dikker.'

'Ja, maar ik heb dikwijls doode takken aan groote boomen gezien,' zeide WILLEM; 'en den geheelen zomer kwamen er geene bladeren aan; en als gij zulk een tak afbreekt, zegt hij knap! even als een stuk dood hout.'

'Ja,' zeide MARK, 'nu en dan sterft een tak door het een of ander toeval; maar het is alleen hier en daar een enkele; terwijl de vruchten en de bladeren geregeld ieder jaar dood gaan.'

'En wat is dat kleine boompje?' vroeg WILLEM, op het daar naast staande wijzend, dat ook op den dag van zijne geboorte geplant was.

'Dat is een esch; hij groeit langzamer dan de wilde kastanje, en gij ziet dat hij kleiner is, al is hij even oud.'

'En wat heeft hij fijne blaadjes, MARK!'

'Ja, maar de bladeren, aan de groote esschen in de laan zijn niet grooter, en zijn zaad is nog veel

kleiner dan zijne blaadjes. De derde boom,' zeide hij, 'is een eik, die het langzaamst van de drie groeit.'

'Hij heeft nog zulke mooije balletjes in dopjes niet, MARK.'

'Neen, hij is nog te jong om vrucht te dragen; en die kleine balletjes in dopjes zijn de vrucht van den eikenboom, en heeten eikels.'

'Ja,' zeide WILLEM, 'maar de eikenboomen hebben ook appels buiten hunne eikels: geen goede, zoo als de appelboomen, maar leelijke, bittere appels. ANNA liet mij er laatst eens een' proeven, maar ik kon hem niet eten, hij was te leelijk.'

'Dat zijn geen vruchten van den eik,' zeide MARK. 'Zij zijn rond en gelijken wel wat op een' appel, maar het zijn geen wezenlijke appels. Het zijn builen en gezwellen, die op den eik groeijen, als hij ziek is of hem eenig letsel is overkomen.'

'Wat, even als de builen, die ik mij wel eens op mijn voorhoofd val, als ik wild loop?'

'Ja, een beetje gelijken zij wel daarop, maar niet heel veel,' zeide MARK.

'Hoe kunnen boomen ziek zijn, MARK? Want gij weet, zij kunnen niet voelen?'

'Ja, maar zij zijn ziek, dat is zij hebben kwalen, zonder dat zij het voelen; zij sterven ook, zoo als gij weet, zonder dat zij gevoel hebben.'

'Ja,' zeide WILLEM; 'maar dat beteekent niet veel,

ziek zijn, als men geen gevoel heeft. Dan zou het mij niet kunnen schelen, of ik ziek was.'

'Misschien kan het hun niet veel schelen,' zeide MARK, 'maar ons zoo veel te meer; want niet alleen boomen, maar alle soorten van planten zijn soms ziek. Een jaar of drie lang zijn al de aardappels zoo slecht geweest, dat zij niet te eten waren, en menschen, die er van aten, werden ook ziek. Ook zijn de kerseboomen verleden zomer ziek geweest, zoodat al de vrucht op den steen rood werd, en nergens toe deugde.'

'Dat kan ons zeker heel veel schelen,' zeide WILLEM, 'kersen zijn ook lekker.'

'Ja, maar wat het ergst van alles geweest zou zijn, de tarwe was bijna geheel weg geweest door den roest; dat is eene ziekte van het koren; gelukkig is het overgegaan. Och! wat zouden wij anders aangevangen hebben zonder brood!'

'O, ik zou het veel liever zonder brood, dan zonder kersen doen, dat scheelt veel,' riep WILLEM uit.

'Een poosje mogt gij zoo denken, jonge heer; maar als gij iederen middag zonder brood moest eten, dan wed ik, dat gij er spoedig naar verlangen zoudt.'

'Ik zou zeker niet, MARK; ik houd veel meer van vleesch en aardappels. ANNA zegt mij iederen middag, dat ik mijn brood bij mijn eten moet opeten,

en als er nu geen brood was, kon zij er mij niet meê plagen, dat voelt gij.'

'Maar wat zouden de arme menschen doen?' zeide MARK; 'menigeen van hen heeft geen vleesch, en niets anders dan brood en kaas voor zijn middagmaal.'

'En wat zouden zij gegeten hebben, MARK, in plaats van brood, als de tarwe weg geweest was?'

'Wel, zij zouden bijna van honger gestorven zijn.'

'Och, die arme menschen!' schreide WILLEM, 'en SUZE en hare moeder zouden geen brood gehad hebben; ik ben regt blij, dat het koren weêr beter is geworden. En hoe kunt gij aardappels en kersen en koren, als zij ziek zijn, genezen? vroeg WILLEM; 'gij kunt hun geen drankje ingeven, want zij hebben geen mond om mede te drinken.'

'Neen,' zeide MARK; 'wij kunnen hun maar weinig goed doen, maar wij docteren zoo goed als wij kunnen.'

'Ja, nu herinner ik mij,' antwoorde WILLEM, 'toen mijne bloempotten in Londen ziek waren, omdat ik ze te veel water gegeven had, zeide ANNA, dat gij de doctor waart, om planten te genezen.'

'Wel, ziet gij, jonge heer, de planten zogen het water op, dat gij haar gaaft, ofschoon zij geen' mond hebben; even zoo kunnen zij, al wat ik haar geef om ze te genezen, even goed drinken; wat hebt gij aan uwe planten gegeven om haar te genezen?'

‘Wel, niet met al,’ zeide WILLEM; ‘ANNA zeide, dat zij te veel water gehad hadden, en daarom zette zij ze buiten in het venster in de zon en de lucht, om het water, dat haar ziek gemaakt had, op te drogen.’

‘Wel, dat was juist, wat zij noodig hadden, Maar de planten zijn dikwijls ziek, bij gebrek aan water; wat moet er dan gedaan worden?’

‘Wel,’ riep WILLEM en lachte, ‘gewis haar wat geven.’ De avond begon nu te vallen en was koud en vochtig, waarom WILLEM in huis geroepen werd. Toen hij er digt bij kwam, was hij verwonderd, licht door de ramen der huishoudkamer te zien schijnen, ofschoon het nog niet donker was; en toen hij binnen kwam, zag hij zijne moeder bij een lekker brandend vuurtje zitten.

‘O moeder!’ zeide hij, ‘wat is het lang geleden dat ik geen vuur gezien heb; wat ziet het er prettig en warm uit!’

‘Kom hier, mijn lieve, en dan zult gij ondervinden, dat het warm voelt ook.’

‘Ik ben nu een grooter jongen dan verleden winter,’ zeide hij, ‘en gij zult mij nu wel digter bij het vuur laten komen dan den rand van het haardkleedje, niet waar?’

‘Gij zijt langer en ouder, WIM, maar zijt gij wijzer en kan ik u beter vertrouwen? Weet gij beter dan verleden winter, hoe gevaarlijk het is, met vuur

te spelen? hoe gemakkelijk kleederen vuur vatten, en hoe verschrikkelijk het is levend te verbranden?'

'Ja, ja,' zeide WILLEM, 'dat alles weet ik.'

'Kan ik er dus op aan, dat gij nooit aan iets zult raken binnen het vuurhekje? Als ik zie, dat ik dat kan doen, zal ik u toestaan op het haardkleed te komen.'

WILLEM stapte op het haardkleed en leunde tegen zijn moeders knieën om uit te rusten. Hij vroeg, of het een blok hout was, dat brandde.

'Ja' zeide zij; 'het is een stuk van een' dier boomen, die omgehakt waren.'

'Maar ik dacht, dat als boomen omgehakt werden, het hout tot kisten en tafels en stoelen en allerlei soort van dingen gebruikt werd.'

'Dat is ook zoo, als het hout voor zulke dingen geschikt is; maar zeer dikwijls is het niet dik of niet goed genoeg daarvoor, en dan is het goed om te branden'

De poppetjes aan den wand.

Kort daarop bragt JAN de lamp binnen, die hij op de tafel plaatste, en WILLEM zeide: ‘Ik denk, dat ANNA vergeten heeft mij te roepen, om mij naar bed te brengen, ik ben vroeger nooit opgebleven tot het licht op kwam.’

‘Het is nog geen acht uur,’ hernam zijne moeder, ‘gij vergeet, dat de dagen al voor eene poos, reeds sedert het midden van den zomer, begonnen zijn korter en korter te worden, en zij zullen daarmede voortgaan tot in het midden van den winter.’

‘O,’ riep WILLEM, ‘nu herinner ik het mij, dat ik verleden winter iederen avond nog opzat, als het licht al binnen was; en zal ik u eens zeggen, hoe ik het mij herinner? Het is, omdat ik met EMILIA en MARIA aan den muur danste.’

Zijne moeder begreep eerst niet, wat hij meende. Eindelijk herinnerde zij zich, dat hij een groot pleizier had gevonden, om met zijne eigene schaduw te dansen, en hoe hij die, uit de grap, EMILIA of MARIA plagt te noemen.

‘Ik wil eens zien, of zij er weêr zijn,’ zeide hij; ‘en meteen liep hij naar de deur. De lamp kon op dat

gedeelte van de deur, waar WILLEM vóór stond, haar licht niet laten vallen. Hij was als een lichtscherm, want het licht kon niet door hem heen dringen, en dus was er, waar het licht de deur niet bereiken kon, eene schaduw. Het was de schaduw, die WILLEM veroorzaakte door zijn staan tusschen de lamp en de deur; maar hij maakte er eene grap van en noemde haar lagchend zijn nichtje EMILIA.

'O!' riep hij; 'zijt gij daar weer EMILIA, kom, dat is regt goed, dat gij gekomen zijt; wilt gij eens met mij dansen?'

Hij stak zijne armen uit, en de schaduw stak hare armen ook uit; toen begon hij te dansen, en de schaduw danste tegen over hem.

'Kom, nu moeten wij ook eens hinkelen.' WILLEM begon te hinkelen, en de schaduw deed hetzelfde; in één woord, wat WILLEM deed, deed de schaduw hem na.

'Wat is die EMILIA voor de grap toch een lief kind. Zij doet altijd net als ik; en wanneer de wezenlijke EMILIA hier is, dan zegt zij mij, wat ik doen moet, en ik doe net als zij. Kijk eens, moeder, hoe gehoorzaam zij is. Nu, EMILIA,' zeide hij op een' bevelenden toon, 'houd uwe hand omhoog, even als ik;' en de schaduw hief hare hand op.

'Probeer eens, of zij u zal gehoorzamen, als gij uwe hand niet omhoog houdt,' zeide zijne moeder.

Het was de schaduw, die Willem veroorzaakte. Blz 74.

WILLEM commandeerde nog eens, maar zonder zijne eigene hand om hoog te houden, en de schaduw gehoorzaamde niet meer.

'O EMILIA! nu zijt gij onaardig,' zeide WILLEM; 'kom, doe dadelijk wat ik u verzoek!'

Maar alles was vruchteloos, zoo lang WILLEM stil stond, verroerde de schaduw zich niet.

'Die EMILIA voor de grap is mooi dom,' zeide WILLEM, 'zij weet niet eens, hoe zij hare hand moet opligten, als ik het haar niet voordoe.'

'Meent gij ook misschien, dat het WILLEM is, die mooi dom is?' vroeg zijne moeder spottend glimlagchende.

'Wat, moeder?' vroeg hij met verwondering.

'Ziet gij niet, WIM, dat het uwe eigene schaduw is, waarmede gij aan het dansen zijt? Als gij uwe hand opligt, kan het licht van de lamp er niet doordringen en op de deur schijnen, en dat veroorzaakt de schaduw van uwe hand op de deur; en de geheele schaduw, die gij EMILIA noemt, is niets anders dan uwe eigene.'

'Wel, ik noem haar maar EMILIA voor de grap, moeder.'

'Ja, maar dan moet gij bedenken, dat EMILIA voor de grap niets doen kan, dan wat gij haar voordoet.'

WILLEM keerde zich om, om naar de lamp te kijken: hij begreep zijne moeder niet te best. Toen

gaf zij hem een handlichtschermpje en zeide hem, dat hij dit tegen de deur zou houden, maar niet digt genoeg er bij, om haar aan te raken.

'Daar,' zeide zij, 'ziet gij de schaduw van het lichtscherm niet op de deur, en dat zij juist de gedaante van het scherm heeft? Wat veroorzaakt die schaduw?'

'Het scherm,' hernam WILLEM.

'En hoe doet het dat?'

WILLEM dacht een oogenblik na en antwoordde toen, 'omdat het de deur, ik meen een klein stukje van de deur, voor de lamp bedekt, en nu kan het licht er niet door schijnen, en dat maakt de schaduw.'

'Zeer wel,' hernam zijne moeder; 'maar ziet gij nu niet, dat gij het scherm zijt, dat de schaduw op de deur maakt, die gij uwe EMILIA voor de grap noemt.'

'O ja, moeder, nu weet ik, dat het mijne schaduw is; maar ik vind het aardiger om haar EMILIA te noemen, al is het maar voor de grap. Dit begrijp ik nu,' vervolgde WILLEM; 'maar waar is MARIA, verleden winter waren er altijd twee schaduwen.'

'Omdat er twee lampen in de kamer waren. Er zijn altijd even veel schaduwen als lichten.'

Spoedig daarop kwam papa met de andere lamp de kamer in.

'O, hier is MARIA met de andere lamp binnen ge-

komen,' riep WILLEM uit; en hij was zoo blij, dat hij twee schaduwen had om mede te dansen, dat hij er geheel niet aan dacht, zijne moeder te vragen, waarom twee lichten twee schaduwen gaven. Zijne moeder was zeer blijde, dat hij dit niet deed, want zij bevond, dat het zeer moeijelijk was uit te leggen, hoe eene schaduw werd voortgebracht, en om het van twee uit te leggen zou nog moeijelijker geweest zijn.

WILLEM plaagde zijn' vader en zijne moeder zoolang, tot zij voor de deur gingen staan en hij hunne schaduw zag; toen haalde hij zijne kar en paard en zette die voor de deur, om te zien welk eene schaduw die gaven.

'Alle dingen geven eene schaduw, zie ik, moeder,' zeide hij.

'Neen, niet alle dingen, WIM.'

'Niet? Wat kan er zijn, dat geen schaduw geeft. Kijk!' zeide hij, terwijl hij een boek omhoog hield, 'daar is de schaduw van een boek; en dit mandje geeft eene schaduw van een mandje, en -'

'O, WIM, er zijn honderd dingen voor één, die schaduw geven,' zeide zijne moeder, terwijl zij hem in de rede viel; 'het is nu de vraag, er een te vinden, dat het niet doet.'

'Wat kan dat zijn, moeder, ik kan niets vinden?'

Er stond een heel lief vuurschermpje in de kamer, van een groot stuk glas, in eene lijst van ro-

zehout vastgemaakt. WILLEM hield er zeer veel van, om door dit scherm naar het vuur te kijken; hij kon het dan helder zien branden, zonder dat de hitte hem in het gezigt hinderde. Zijne moeder zette dit schermpje tusschen de lamp en de deur.

'Nu,' zeide zij, 'wat geeft dit voor eene schaduw?'

'Wel, moeder, daar is de schaduw van de lijst, net zoo als zij langs het scherm loopt, en daar is die van den voet.'

'Maar van het glazen scherm is er geene schaduw,' zeide zij.

'Neen, moeder, omdat het licht door het glas heen schijnt, net alsof er in het geheel geen glas was.'

'Wel WIM, is glas dan niet een ding, dat geene schaduw geeft?'

WILLEM stond in gedachten te kijken en was zeer verwonderd.

'Ieder ding.' zeide zijne moeder, 'waar het licht doorheen kan gaan, geeft geene schaduw. Kijk eens naar dien kleinen, helderen steen in het midden van mijne doekspeld; het is een diamant en gij kunt er het licht doorheen zien.'

'O ja,' zeide WILLEM, 'het ziet er net uit als een klein stukje glas.'

'Alle dingen, waardoor het licht heen kan dringen, zoo als dit scherm en deze diamant, noemt men doorschijnend.'

‘En zijn er nog andere dingen, waardoor het licht kan dringen, behalve dit glazen scherm en uwe speld?’

‘O ja, nog eene geheele menigte.’

JAN de knecht kwam nu binnen en bracht het theegoed, maar papa zeide, dat hij zoo dorstig was, dat hij vóór de thee gaarne een glas wijn en water zou hebben. JAN ging dus een blaadje met eenige glazen en karaffen halen. Papa nam nu een bierglas op.

‘O, dat is doorschijnend!’ riep WILLEM.

‘En wat is dit?’ zeide zijn vader, terwijl hij eene karaf opnam, en water in het glas schonk.

‘Wel, water moet doorschijnend zijn, even als het glas, want het is net, alsof er niets in het glas was.’

Daarop schonk papa wat rooden wijn in het glas, die het water kleurde.

‘O, papa, nu hebt gij het bedorven, nu is het water niet meer doorschijnend.’

‘Niet zoo doorschijnend als het geweest is,’ zeide zijn vader; ‘maar de wijn neemt al de doorschijnendheid niet weg; gij kunt er het licht nog doorheen zien,’ zeide hij, terwijl hij het glas tegen het licht hield.

Onder het praten had moeder thee gezet, en toen zij deze in de kopjes schonk, merkte WILLEM op, dat thee even als water en wijn doorschijnend was, alleen dat zij geel in plaats van rood was; ‘maar

de melk,' zeide hij, 'is geheel niet doorschijnend, gij kunt er in het geheel niet door zien.'

Zijne moeder hield toen een ledig porseleinen kopje tegen de lamp en zeide WILLEM, dat hij er eens in zoude kijken. 'Gij kunt er het licht doorheen zien,' zeide zij.

'Een beetje maar, maar een heel klein beetje,' antwoordde WILLEM; 'dat is het minst doorschijnend van allen.'

'Van alle doorschijnende dingen, meent gij, WIM, want het is veel meer doorschijnend, dan hout of ijzer, of zoo veel andere dingen, waardoor het licht in het geheel niet dringen kan.'

ANNA kwam nu, om WILLEM naar bed te brengen; hij kuste zijn vader en zijne moeder en ging daarop henen, nog met een stukje boterham in den mond, dat hij door al dat praten geen tijd had gehad op te eten.

Het kabinet van mineralen.

Op een' regenachtigen morgen, toen WILLEM niet uit kon gaan, hield hij zich bezig met naar zijne moeder te kijken, die bezig was eenige delfstoffen in een aardig kastje vol kleine laadjes te rangschikken.

‘Zie, WIM. al deze dingen,’ zeide zij, ‘zijn delfstoffen, zij zijn uit de aarde gegraven en zien er niet zoo leelijk en vuil uit, als gij dacht.’

‘O neen,’ zeide WILLEM, ‘wat is dit, moeder, dat zoo mooi blinkt?’

‘Dat is een stukje zilver, waar de lepels en vorken van gemaakt zijn. Buitendien zijn er nog kleine ronde dingetjes van zilver gemaakt, waar gij zeer veel van houdt.’

WILLEM kon niet nagaan, wat dit waren, tot zij hem eenige schellingen, halve schellingen en halve kroonen zien liet: ‘Die zijn allen van zilver gemaakt,’ zeide zij.

‘Och toe, moes, geef mij eene halve kroon om mede te draaijen;’ en eene poos lang was WILLEM zoo druk bezig met het draaijen van zijne halve kroon, dat hij het geheele kabinet met mineralen vergat: evenwel draaide

hij zoo dikwijls met zijne kroon, en sprong zoo menigmaal van de tafel op den grond, dat hij eindelijk vermoeid werd van haar op te rapen, en weêr naar hetgeen zijne moeder deed ging kijken. ‘Wat zouden er eene menigte schellingen uit dat stuk zilver kunnen gemaakt worden,’ zeide hij; ‘hoeveel denkt gij wel?’

‘Dat kan ik u waarlijk niet zeggen; misschien wel honderd.’

‘En wat is dat gele stuk?’ zeide WILLEM op een ander stuk delfstof wijzende.

‘Dat is goud,’ zeide zij; ‘en daarvan wordt ook geld gemaakt.’

‘Wat, dat geld, dat altijd aan de eene zijde in uwe beurs zit, en waarvoor gij zegt, dat men zooveel meer kan koopen, dan voor schellingen?’

‘Ja, dat zijn soevereinen en zij zijn van goud gemaakt: goud wordt ook nog voor andere dingen gebruikt, de lijsten van deze schilderijen en van de spiegels zijn met goud bedekt.’

‘Daar moet veel meer goud toe noodig zijn, dan om de soevereinen in uwe beurs te maken, moeder.’

‘Ja; maar, WIM, andere menschen hebben ook soevereinen in hunne beurzen, zoo goed als ik. En daarenboven,’ vervolgde zij, ‘de lijsten van schilderijen en spiegels zijn van hout gemaakt en alleen maar met heel dun goud bedekt, om ze er mooi te

doen uitzien.’ Zij liet hem toen eene der lijsten van de schilderijen van achteren zien en hij zag, dat ze van hout was. ‘Maar,’ zeide zij, ‘de soevereinen zijn geheel en al van goud, van binnen en van buiten; voel maar eens hoe zwaar hij is, voor zulk een klein ding.’ Zij gaf hem toen een' souverein in de eene hand en een' schelling in de andere, en vroeg hem, wie de zwaarste was.

‘De soeverein,’ zeide hij.

‘Dat komt, omdat goud veel zwaarder is dan zilver, en het is ook meer waard. Stel eens, als gij naar een' winkel gingt, om een paard te koopen, dat een' schelling kostte, dan zouden zij u een paard voor uwen schelling geven. Zouden ze niet?’

‘Ja,’ zeide WILLEM.

‘En hoeveel zulke paarden denkt gij, dat ze u voor een soeverein zouden geven?

‘Ja, dat weet ik niet; twee misschien.’

‘Neen,’ zeide zijne moeder, ‘zij zouden er u twintig voor geven.’

‘Wat een boêl!’ riep WILLEM uit: ik zou niet weten, wat ik met al die paarden doen zou.’

‘Dan zoudt gij er andere dingen, in plaats van paarden, voor kunnen koopen, het een of het ander, wat u aanstond: ik wilde u alleen maar zeggen, dat gij voor een' soeverein twintigmaal zooveel als voor eenen schelling zoudt kunnen koopen.’

‘O, moeder, ik wilde wel, dat gij mij eens een' soeverein gaaft, en mij naar den winkel liet gaan.’

‘Neen, dank u,’ zeide zij lagchend, ‘schellingen zijn al mooi genoeg, om speelgoed te koopen. En dan moet gij nog wachten, tot wij naar Londen gaan, wij hebben hier geen poppewinkels. Zie nu eens hier, WILLEM; dit is een stuk koper, daarvan zijn de halve stuivers gemaakt; voor een' halven stuiver kunt gij zooveel niet koopen als voor eenen schelling.’

‘Dat weet ik wel, moeder; gij kunt maar eene stuivers zweep of een stuivers fluitje krijgen voor twee halve stuivers, maar geen paard, geen wagen, of iets, dat groot en mooi is.’

‘Van koper worden nog eene heele menigte andere dingen behalve geld gemaakt,’ vervolgde zijne moeder, ‘de blakers zijn van koper gemaakt, en ANNA'S waterketel en de stoofpannen in de keuken.’

‘Maar, moeder, als ik dan de stoofpan in kleine ronde stukjes sloeg, zouden het dan halve stuivers zijn?’ vroeg WILLEM.

‘Neen, dat zou niet voldoende zijn,’ hernam zij, ‘er moet ook nog een stempel op de halve stuivers staan, even als een zegel, zoo als die figuur hier op deze,’ terwijl zij hem er een' zien liet.

‘Ja, maar zie eens, moeder, die andere daar hebben in het geheel geen stempel.’

‘Toen zij nieuw waren, hadden zij dat wel,’ zeide

zij, ‘maar zij zijn lang gebruikt en nu is het er afgesleten, omdat zij zoolang tegen elkander gewreven zijn in de zakken van de menschen. Daarenboven moeten alle halve stuivers volkomen even groot en zwaar zijn, zoo dat het zoo gemakkelijk niet is, als gij denkt, om halve stuivers te maken.’

‘Maar ANNA heeft zulke mooije kleine pannetjes, die geheel en al wit zijn, moeder; die kunnen toch niet van koper zijn?’

‘Neen, die zijn van tin; ik wil eens zien, of ik hier ook tin kan vinden;’ en zij trok een ander laadje open, en toonde hem een stukje tin, dat er als een donker, glimmend stukje bruinen steen uitzag.

‘O, moeder,’ zeide WILLEM, ‘dat ziet er geheel niet uit als ANNA'S sauskommetjes; die zijn geheel wit, net als zilver.’

‘En dat zal dit ook worden,’ antwoordde zij. ‘Als het in het vuur gelegd en zeer heet gemaakt wordt, dan zal het in helder wit tin veranderen; maar hier ziet gij het, zoo als het uit de aarde gegraven wordt.’

‘En wordt er ook geld van tin gemaakt, moeder?’

‘Neen; geld wordt maar van goud, zilver en koper gemaakt.’

‘Wel, ik zou denken, dat men even goed halve schellingen van tin als van zilver zou kunnen maken, moeder, als men het eerst wit gemaakt had.’

‘O neen, het is zooveel niet waard als zilver, en dus zoudt gij er zooveel niet voor kunnen koopen.’

‘Wat komen er een boêl mooije dingen uit dien vuilen grond,’ zeide WILLEM; ‘zijn er nog meer, moeder?’

‘O ja, maar van daag zal ik er u nog maar één laten zien; dit is een stukje ijzer.’

‘Het is niet zoo mooi als de anderen,’ zeide WILLEM.

‘Maar het is zeer nuttig,’ zeide zijne moeder. ‘Tuingereedschappen, zoo als spaden, harken, schoffels, worden van ijzer gemaakt.’

‘De stelen toch niet, wel, moeder?’

‘Neen de stelen zijn van hout gemaakt, maar dat gedeelte van het gereedschap, dat in den grond werkt, is van ijzer; het is veel harder en sterker dan hout.’

‘O ja, dat weet ik, mijne kleine houten spade is altijd stuk; als ik onder het graven tegen een' steen stoot, breekt zij dadelijk.’

‘De steen doet haar breken, omdat hij harder is dan het hout,’ zeide zijne moeder; ‘maar ijzer is harder dan gewone steenen, en daarom kan een steen het ijzer niet breken.’

‘Wel, moeder, ik wou wel, dat ik eene hark voor mijn' tuin had, als die van JOZEF, met tanden van ijzer gemaakt; want die nare, houten tanden breken telkens, en dan kan ik niet meer harken.’

‘Gij zijt veel jonger dan JOZEF; hij is al een knappe

tuinman en weet hoe hij zijne spade en hark moet gebruiken; maar gij weet er nog niet mede om te gaan; daarbij zijt gij zoo wild en onbezonnen, en als gij u met de tanden van uwe hark of het scherp van uwe spade kwaamt te stooten, dan zouden die veel harder zijn dan gij, en gij zoudt u deerlijk bezeeren.'

'Ja,' zeide WILLEM, terwijl hij zijn arm bevoelde, 'ik ben niet zoo hard als ijzer. Maar moeder, als het weêr zomer wordt, zal ik een heel eind ouder zijn; zal ik dan geene ijzeren hark hebben?'

'Misschien; wij zullen zien, hoe verstandig gij tegen dien tijd zult geworden zijn.'

'En is de zeis, waarmede MARK het gras maait, ook van ijzer gemaakt?'

'Ja, het blad. dat is dat gedeelte, dat snijdt.'

'Maar, moeder, hij slijpt het op een langen steen; hoe komt het, dat het den steen niet stuk snijdt?'

'Omdat het eene bijzondere soort van steen is, die harder is dan ijzer; hij wrijft het blad van den zeis tegen den steen, en die wrijft het ijzer aan het eind van het blad af, totdat het geheel en al dun en scherp wordt. Als de steen niet harder was dan het ijzer, zou het ijzer den steen afslijpen, in plaats van dat nu de steen het ijzer afslijpt. De bijl, waarmede de werklieden hout hakken, is ook van ijzer.'

'Wat moet ijzer dan een scherp ding wezen,' riep WILLEM, 'om zoo goed te kunnen snijden.'

‘Ja, als het een scherpen, dunnen kant heeft. Messen zijn ook van ijzer gemaakt.’

‘Wat! het mes, waarmede ik 's middags aan tafel mijn vleesch snijd?’

‘Ja, en het snoeimes van MARK en mijn pennemes ook; in één woord, alle soorten van messen.’

‘En is de schaar ook van ijzer, moeder?’

‘Ja, maar in messen en scharen en alle heel scherpe werktuigen is het ijzer met iets anders vermengd, dat het harder en de snede nog scherper maakt, dan het ijzer van zich zelf is; en als het zoo vermengd is, heet het ijzer staal.’

‘O, moeder, ANNA zegt, dat de tang en de schop en de pook en het kolenhaardje allen van staal gemaakt zijn, en dat het daar van daan komt, dat zij zoo glimmen; maar zij zijn niet zoo heel scherp.’

‘Neen, maar zij zijn zeer hard; en als zij een' heel dunnen kant hadden als een mes, zouden zij heel scherp zijn. Ik heb wel eens gezien, dat kleine jongens een gat in hun hoofd sneden, door tegen het haardijzer te vallen, hoewel het geen dunnen kant had. Zal ik u nu eens den naam van al die dingen zeggen, die ik u dezen morgen heb laten zien?’

‘Heeten zij dan geen delfstoffen?’

‘Ja, zoo heeten zij; alle dingen, die uit den grond gegraven worden, heeten delfstoffen. Herinnert gij u niet meer, dat ik u gezegd heb, dat alle soorten van

aarde en steenen delfstoffen waren? Maar zij zijn zeer onderscheiden van de delfstoffen, die ik u zoo even getoond heb.'

'Ja,' zeide WILLEM; 'aarde en slik en zand zijn allen vuile, leelijke dingen, en vallen uit elkander, en maken zooveel vuiligheid, en steenen zijn wel zoo erg niet, maar zij zijn toch niet mooi.'

'O, WIM, ik zou u sommige steenen kunnen laten zien, die de mooiste dingen zijn, die gij ooit gezien hebt.'

'Waarlijk, moeder!' zeide WILLEM; 'en zijn ze in deze laadjes; och toe, laat ze mij dan eens zien.'

'Neen, nu niet, op een' anderen keer, als ik meer tijd heb.'

'Wel nu, maar als het dan waar is, dat sommige steenen mooi zijn, dan weet ik toch zeker, dat er een groote boêl leelijke zijn, en goud, zilver, koper en ijzer, zijn allen mooi.'

'Welnu, zij heeten metalen, om hen van alle delfstoffen te onderscheiden.'

'Nu, moeder, ik houd veel meer van metalen, dan van de vuile delfstoffen. En zijn er nog andere metalen in die laadjes?'

'Ja, er zijn er nog eene geheele menigte, buiten die gij nu gezien hebt; maar voor van daag hebt gij genoeg gezien. Er zijn ook nog verscheidene soorten van aarde en van steenen; maar ik kan er

nu niet verder over praten. Kijk eens, de regen is over, de zon breekt door; daarom, als gij nog eens in den tuin wilt loopen, neem dan nu uw' tijd waar.'

'O, ik wil eens gaan zien, hoe JOZEF met zijne ijzeren werktuigen werkt, moeder;' en voort ging hij naar den moestuin, maar JOZEF was nergens te vinden; hij schreeuwde zoo hard hij maar kon: 'JOZEF! JOZEF! waar ben je?' maar geen JOZEF was er, die antwoordde. Nu liep hij naar de oranjerie en de meloenbakken, om hem daar te zoeken. Wat zou er toch met hem gebeurd zijn? dacht WILLEM. Eindelijk vond hij hem in het hok, waar de tuingereedschappen geborgen werden, maar, o wonder, JOZEF schreide bitter. Eerst was WILLEM zoo verrast, dat hij geen woord kon spreken. Eindelijk zeide hij, 'JOZEF, wat scheelt er aan; heeft MARK u beleedigd?'

'Neen,' hernam deze; 'maar ik heb een' brief van mijne moeder gehad, en zij zegt, dat vader zoo ziek is aan het rhumatiek en dat zij denkt, dat hij den geheelen winter ziek zal blijven, omdat zij geen dekens genoeg heeft, om hem des nachts in bed warm te houden, en zij heeft geen geld genoeg, om er hem meer te koopen.'

'Waarom vraagt gij papa niet om er hem eene te koopen?' vroeg WILLEM.

'Ik durf niet,' hernam hij, 'uw papa heeft mij laatst nog een nieuw pak kleêren gegeven; dat moet

hem vrij wat geld gekost hebben, en ik zou mij schamen hem nog wat anders te vragen.'

'Wel,' riep WILLEM op eens uit, als of hem iets inviel, 'hoeveel kost eene deken wel? kost zij meer dan honderd schellingen?'

'O, bewaar ons, neen,' antwoordde JOZEF, voor honderd schellingen zoudt gij een boêl dekens kunnen hebben.'

'Daar ben ik blij om,' zeide WILLEM. Toen vroeg hij JOZEF om hem zijne spade eens te leenen, en zeide: 'Huil nu niet langer, JOZEF, wacht maar een oogenblikje, en ik zal u iets brengen, om eene deken voor te koopen.' Hierop liep hij op een' draf naar zijn tuintje, en begon zoo hard als hij kon in den grond te graven, in de hoop van onder den grond een stuk zilver te vinden, dat, al mogt het ook geen honderd schellingen waard zijn, toch genoeg zou wezen, om er eene deken voor te koopen. Hij groef en groef, totdat hij eindelijk een diep gat in den grond gemaakt had. Nu en dan stiet de spa op iets hards; hij keek er dan met aandacht naar, in de hoop, dat het een stuk zilver zou wezen als dat, wat zijne moeder hem getoond had, doch het was maar een steen; geen zilver kon hij in den grond vinden, of goud, of eenig ander metaal. 'Er zijn in mijn' tuin niets dan vuile delfstoffen,' zeide hij eindelijk op een' bedroefden toon.

Zijne moeder, die aan het wandelen was, kwam naar hem toe en vroeg hem, waar hij zoo ijverig naar groef.

‘O, moeder,’ zeide hij, ‘ik heb volstrekt een stuk zilver noodig; en nu ben ik aan het graven, om te zien, of ik er een in den grond kan vinden.’

‘En waarom? Ik geloof, dat gij dat gemakkelijker in mijne beurs dan in den grond zult vinden.’

‘Wel, moeder, gij hebt mij gezegd, dat er een heele boêl zilver diep in den grond zat; maar ik kan zeker niet diep genoeg komen, want ik kan niets vinden.’

‘Ja mijn lieve, wat ik u gezegd heb, is waar, maar in uw' tuin en hier in het geheele land is dit het geval niet. Het zilver komt uit ver afgelegen landen.’

‘Maar kan ik dan misschien een stuk goud vinden, als ik voortga met graven? dat zou nog beter zijn, men kan daar zooveel voor koopen.’

‘Neen,’ zeide zij, ‘goud wordt even min in Engeland gevonden.’

‘Wel, moeder, is er dan ook koper te vinden?’

‘Ja,’ zeide zij, ‘in sommige streken van ons land.’

‘Och! en dat helpt toch niet,’ vervolgde hij, ‘want van koper worden maar halve stuivers gemaakt. En voor halve stuivers kan men geene deken koopen; kan men wel, moeder?’

‘Als gij er een' heelen boel van bijeen hadt, kondt gij dit wel, maar gij zult even min koper in uw' tuin vinden, WIM; daarom deedt gij beter, mij te zeggen, waarvoor gij die deken wilt koopen, en als het voor een goed doel is, zou ik u misschien wat zilver geven, dat al uit den grond gegraven en tot munt gevormd en gestempeld is, en volkomen geschikt is, om er eene deken voor te koopen.’

‘Och toe ja, beste moes; ik ben zeker, dat het voor een goed doel is; JOZEF dorst er u maar niet om vragen.’

‘Wat, moet JOZEF nog eene deken op zijn bed hebben, nu de koude weêr aankomt?’

‘Neen, JOZEF denkt om geene dekens voor hem zelven, maar hij huilt, moeder, gij kunt het u niet verbeelden, hoe hard! omdat zijn vader het rhumatiek heeft, en zijne moeder geen geld heeft, om eene deken te koopen, om hem te verwarmen.’

De moeder ging met WILLEM mede, om van JOZEF zelf alles omtrent de ziekte van zijn' vader te hooren. Toen zeide zij: ‘JOZEF, gij zijt een goede oppassende jongen geweest, en gij zult naar Londen gaan, om uw vader en moeder te zien. Morgen gaat de wagen met een voêr hooi naar de stad, en gij kunt mede rijden.’

‘O, wat zal dat prettig zijn, JOZEF, gij zult boven op het hooi zitten. - Maar moeder, de deken, vergeet de deken niet!’

Mama trok hare beurs uit, en gaf JOZEF een soeverein.

‘Denk er om,’ JOZEF, zeide WILLEM, ‘dat is van goud gemaakt, en gij kunt er een' heelen boel voor koopen,’ twintig maal zooveel als voor een' schelling.’

‘Gij kunt er dekens voor uw' vader voor koopen,’ zeide zijne moeder, ‘en er zal nog vrij wat overschieten, dat gij besteden moogt, zoo als gij wilt.’

WILLEM was regt in zijn' schik, toen hij naar huis ging, en zeide tegen zijne moeder, ‘ik ben benieuwd, wat JOZEF voor de rest van het geld zal koopen; denkt gij, dat hij er appels en koek en speelgoed voor koopen zal?’

‘Neen, niets van dat alles, denk ik,’ antwoordde zij; ‘als ik gedacht had, dat hij het voor zulke dingen zou besteden, had ik hem zooveel niet gegeven. Als hij de dekens gekocht heeft, ben ik er zeker van, dat hij de rest aan zijne moeder zal geven, om te koopen wat zijn vader nog buitendien zal noodig hebben.’

‘Gij weet, WIM, een soeverein is twintig maal zooveel waard als een schelling; nu zullen de dekens niet meer kosten dan tien schellingen en dat is net de helft van een' soeverein.’

‘Zullen zij dan een' soeverein doorsnijden, moeder, en hem de helft terug geven?’

‘Neen, zij zullen hem de waarde van een' halven

soeverein terug geven, maar zij zullen hem die in schellingen toetellen. Hoeveel schellingen moet hij nu terug hebben om een' halven soeverein terug te krijgen?'

'Wel, dat weet ik niet,' zeide WILLEM. 'Ik weet alleen, dat een heele soeverein twintig schellingen waard is.'

'Wel nu, wat is de helft van twintig?'

WILLEM dacht een oogenblik na en zeide: 'Tien: omdat twee tienen twintig maken, moet tien juist de helft van twintig zijn.'

'Juist zoo,' zeide zijne moeder. 'Nu, loop wat aan WIM, want het begint te regenen, en wij kunnen niet schuilen onder deze boomen; zij hebben geene bladeren meer, om den regen te verhinderen op ons te vallen. Daarbij is het zeer koud, en een eindje hard loopen zal u warm maken. De winter is voor de deur, WIM; en er zijn geene bloemen, geene vruchten en geene bladeren meer.'

'Ja, maar als de winter komt, zullen wij mooije sneeuw hebben, om sneeuwballen te maken en ijs om op te glijden: weet gij het nog wel, moeder! Ik verlang maar, dat de winter komt.'